

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Stanislava Macnarová

Smlouva o obchodním zastoupení

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Daniel Patěk, Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce: 9.6.2015

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne 9.6.2015

Podpis

Obsah

Úvod.....	1
1. Základní charakteristika smlouvy o obchodním zastoupení.....	4
1.1. Základní ustanovení	4
1.2. Jednotlivé charakteristické znaky obchodního zastoupení	6
1.3. Rozhodné území.....	10
1.4. Povaha právní úpravy.....	11
2. Formy obchodního zastoupení.....	12
2.1. Nevýhradní obchodní zastoupení.....	12
2.2. Výhradní obchodní zastoupení	13
3. Práva a povinnosti smluvních stran	15
3.1. Povinnosti zastoupeného.....	16
3.2. Povinnosti obchodního zástupce.....	18
4. Provize	24
4.1. Právo na provizi	24
4.2. Okamžik vzniku práva na provizi	28
4.3. Výše provize a její splatnost	29
4.4. Doklad o provizi	31
5. Trvání a zánik obchodního zastoupení	33
7. Konkurenční doložka.....	43
Seznam použitých zkratk	54
Seznam použitých zdrojů.....	55
Monografie.....	55
Komentáře.....	55
Odborné články.....	56
Judikatura Soudního dvora Evropské Unie	57
Elektronické zdroje	58
Právní předpisy	58
Abstrakt.....	59
Klíčová slova	60

Abstract.....	60
Keywords.....	62

Úvod

Jako téma diplomové práce jsme si zvolila smlouvu o obchodním zastoupení, která je upravena v § 2483 - § 2520 občanského zákoníku. Domnívám se, že pro mnoho podnikatelů má smlouva o obchodním zastoupení značný význam, neboť na základě ní mají možnost nejen získat nové zákazníky, ale i rozšířit obecně povědomí o svém zboží či službách. Na základě smlouvy o obchodním zastoupení se totiž obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě vyvíjet pro druhou stranu, tedy zastoupeného, činnost směřující k uzavření určitého druhu obchodů zastoupeným či k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet. Na druhou stranu se zastoupený zavazuje smlouvou o obchodním zastoupení za vyvíjenou činnost platit obchodnímu zástupci provizi.¹ Ne vždy je totiž pro podnikatele efektivní, aby pro odbyt svých výrobků nabíral, zejména ve svých začátcích, specializovaného zaměstnance, jelikož náklady na jeho mzdu, včetně státních plateb mohou, pro něj znamenat velké zatížení a navíc přijetí takového zaměstnance podnikateli nezabezpečuje jistotu dosažení výsledků, které od jeho přijetí očekává. Smlouva o obchodním zastoupení tak dává podnikateli možnost využít třetí osobu, která na rozdíl od zaměstnance je samostatná, na druhou stranu však s podnikatelem spolupracuje a jedná v jeho zájmu.

Cílem mé diplomové práce je komplexní rozbor a popis smlouvy o obchodním zastoupení z pohledu aktuální právní úpravy obsažené v občanském zákoníku, jehož přijetí přineslo mnohem menší změny v úpravě institutu obchodního zastoupení oproti předchozí úpravě obsažené v § 652 až § 672a obchodního zákoníku., než tomu bylo přijetím zákona č. 370/2000 Sb., který do českého právního řádu implementoval směrnici Rady 86/653/EHS, jejímž cílem je ochrana obchodního zástupce. Pro analýzu a popis smlouvy o obchodním zastoupení využívám metod logického, systematického a gramatického výkladu. Případné nejasnosti či nepřesnosti současné právní úpravy institutu obchodního zastoupení včetně poznatků, ke kterým v průběhu zvoleného tématu dospěji, shrnu v závěru této diplomové práce.

Ke zpracování diplomové práce a dosažení jejího cíle jsem požila důvodovou zprávu k občanskému zákoníku, časopisecké články, komentáře k právním předpisům a

¹ § 2483 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

odborné literatury, které však k danému tématu není mnoho. Rovněž také využívám judikaturu Nejvyššího soudu a Soudního dvora Evropské Unie, který ve svých rozsudích podává výklad výše zmíněné Směrnice.

Diplomová práce je rozdělena do sedmi kapitol, kdy na úvod se zabývám obecnou charakteristikou smlouvy o obchodním zastoupení a jejími podstatnými náležitostmi, včetně charakteristiky rozhodného území a povaze právní úpravy, týkající se institutu obchodního zastoupení.

Druhá kapitola této práce je věnována oběma formám obchodního zastoupení, které z hlediska teritoria rozlišuje občanský zákoník, tj. výhradní obchodní zastoupení a nevýhradní obchodní zastoupení.

Ve třetí kapitole rozebírám práva a povinnosti obou smluvních stran smlouvy o obchodním zastoupení, kterými jsou zastoupený a obchodní zástupce. Přičemž občanský zákoník upravuje práva smluvních stran především prostřednictvím povinností druhé smluvní strany.

Čtvrtá kapitola je věnována institutu provize jakožto finanční odměny obchodního zástupce za činnost, kterou vykonal pro zastoupeného. V této kapitole podrobně rozebírám právo obchodního zástupce na provizi a jeho vznik, její výši, splatnost a doklad o provizi, který je důležitý pro výpočet její výše.

V páté kapitole popisují uzavření smlouvy o obchodním zastoupení na dobu určitou a neurčitou, včetně přeměny smlouvy uzavřené na dobu určitou na smlouvu o obchodním zastoupení na dobu neurčitou. Dále se v této kapitole zabývám výpovědí obchodního zastoupení, délkou výpovědní lhůty a problematikou výpovědi v případech nedostatečného objemu obchodů při sjednání výhradního obchodního zastoupení a výpovědi obchodního zastoupení bez výpovědní doby v případech porušení exkluzivity, jak obchodním zástupcem, tak i zastoupeným.

Šestá kapitola je věnována zvláštní odměně jakožto kompenzace po skončení obchodního zastoupení zato, že obchodní zástupce za trvání obchodního zastoupení získal pro zastoupeného nové zákazníky či podstatně rozvinul obchod se stávajícími zákazníky zastoupeného a po skončení obchodního zastoupení za ně již provizi nedostane. V dané kapitole se zabývám zejména podmínkami pro získání zvláštní odměny, její výši a okolnostmi, za kterých právo na zvláštní odměnu nevzniká.

Poslední kapitola mé diplomové práce je věnována institutu konkurenční doložky, zejména podmínkami její platnosti.

Závěrem pak shrnuji poznatky, ke kterým jsem při zpracování zvoleného tématu dospěla, včetně zhodnocení stávající právní úpravy obchodního zastoupení v občanském zákoníku.

Vzhledem ke skutečnosti, že zákon č. 89/2012 Sb., nový občanský zákoník, v platném znění je více jak rok účinný, dovolila jsme si jej v textu této diplomové práce označovat zkratkou OZ nebo slovy občanský zákoník.

1. Základní charakteristika smlouvy o obchodním zastoupení

1.1. Základní ustanovení

Obchodní zastoupení, které je upraveno v § 2483 až § 2520 OZ, je smlouvou příkazního typu, z toho důvodu je zařazena: do čtvrté hlavy občanského zákoníku, upravující relativní majetková práva, hlavy II. upravující závazky z právních jednání, dílu 5. upravující závazky ze smluv příkazního typu. Mimo obchodní zastoupení je ve výše uvedeném dílu upraven i příkaz, zprostředkování, komise a zasilatelství.

Vzhledem ke skutečnosti, že úprava institutu obchodního zastoupení v § 652 a násl. ObchZ byla novelou provedenou zákonem č. 370/2000 Sb., až na drobné výjimky harmonizována s textem Směrnice, nová právní úprava v občanském zákoníku obsah výše uvedené úpravy ponechává, doplňuje ji však stylistickými a systematickými úpravami a upřesněními pro dosažení plné harmonizace se Směrnicí.²

Občanský zákoník upravuje v § 2483 základní ustanovení, které charakterizuje postatu obchodního zastoupení. Na základě smlouvy o obchodním zastoupení se obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě vyvíjet pro druhou stranu, tedy zastoupeného, činnost směřující k uzavření určitého druhu obchodů zastoupeným či k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet. Na druhou stranu se zastoupený zavazuje smlouvou o obchodním zastoupení za vyvíjenou činnost platit obchodnímu zástupci provizi.³

Smluvní strany smlouvy o obchodním zastoupení jsou tak obchodní zástupce, tj. ten, který vyvíjí činnost, jež je předmětem smlouvy o obchodním zastoupení a zastoupený, tj. ten pro kterého je výše uvedená činnost vyvíjena.

Z výše uvedeného tak vyplývají následující charakteristické znaky obchodního zastoupení, kterými jsou: za 1) subjekt obstaravatele, kterým může být fyzická i právnická osoba, přičemž činnost, jež je předmětem smlouvy musí vykonávat jako

² Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). In: *Justice.cz* [oficiální server českého soudnictví]. Ministerstvo spravedlnosti, [cit. 20. 5. 2015], str. 518.

³ § 2483 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

nezávislý podnikatel, za 2) dlouhodobost, za 3) činnost obchodního zástupce směřující uzavírání určitého druhu smluv, či případně uzavírání smluv jménem a na účet zastoupeného, za 4) okruh obchodů a za 5) úplatnost.⁴

Oproti úpravě obchodního zastoupení v § 652 odst. 1 a 4 ObchZ stanovující základní charakteristiku institutu obchodního zastoupení, je v § 2483 OZ stanovena vedle základní povinnosti obchodního zástupce též povinnost zastoupeného platit obchodnímu zástupci provizi, čímž je oproti předešlé právní úpravě zvýrazněna úplatnost jako charakteristický rys obchodního zastoupení.

Občanský zákoník neobsahuje definici termínu „obchod“, pokud však stávající úprava institutu obchodního zastoupení vychází, dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku, z úpravy předešlé, konkrétně z § 652 odst. 1 Obchz, lze činnost obchodního zástupce rozdělit na obecnou formu, kterou je vyhledávání zájemců o uzavření smlouvy se zastoupeným, a to druhů obchodů vymezených ve smlouvě o obchodním zastoupení mezi jím a zastoupeným. Druhou formou je pak přímé jednání obchodního zástupce, které spočívá v uzavírání konkrétně stanovených smluv za zastoupeného. Lze tak dovodit, že pod pojmem obchody jsou v nové právní úpravě myšleny smlouvy, resp. uzavírání smluv za zastoupeného.⁵

Interpretací definice obchodního zastoupení dle čl. 1 odst. 2 Směrnice se zabýval Soudní dvůr Evropské unie rozsudku C-85/03 ze dne 10. února 2004 ve věci Mavrona & Sia OE proti Delta Etaireia Symmetochon AE. Dle výše uvedeného ustanovení Směrnice se tak za obchodního zástupce považuje ten, kdo jako nezávislý zprostředkovatel je trvale pověřen sjednávat nákup či prodej zboží pro jiného nebo sjednávat a uzavírat předmětné obchody jménem zmocnitele a na jeho účet. Ve výše uvedeném případě Mavrona & Sia OE nakupovala vlastním jménem zboží od společnosti Delta Etaireia Symmetochon AE, přičemž nákupní cena předmětného zboží byla snížena o provizi ve výši 19%. Nakoupené zboží pak následně společnost Mavrona prodávala třetím subjektům, přičemž nejednala ve vlastním zájmu, ale v zájmu společnosti Delta. Soudní dvůr Evropské unie v daném případě zamítl extenzivní výklad

⁴ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 410-411. ISBN 9788074003370.

⁵ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 880. ISBN 9788074002878.

Směrnice a konstatoval, že obchodním zástupcem dle Směrnice tak není ten subjekt, který sice jedná v zájmu a na účet zastoupeného, nicméně však vlastním jménem.⁶

1.2. Jednotlivé charakteristické znaky obchodního zastoupení

Obchodním zástupcem může být fyzická i právnická osoba, přičemž tuto činnost musí vykonávat jako nezávislý podnikatel. Za podnikatele se dle § 420 OZ považuje ten, kdo vykonává samostatně, na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, přičemž výdělečnou činnost může vykonávat živnostenským nebo jiným obdobným způsobem. Musí být zapsán buď v obchodním rejstříku nebo podnikat na základě živnostenského či jiného oprávnění.⁷ Obchodní zástupce musí přitom splňovat požadavek nezávislosti jak na ostatních podnikatelích, tak i mimo limity smlouvy o obchodním zastoupení, na samotném zastoupeném,⁸ o svém podnikání tak obchodní zástupce rozhoduje samostatně, aniž je povinen poslouchat pokyny jiné osoby.⁹ Právě postavení obchodního zástupce jako podnikatele odlišuje obchodní zastoupení od pracovněprávního vztahu.¹⁰ Z důvodů konfliktu zájmů nemůže být obchodním zástupcem každá osoba, v ustanovení § 2484 OZ tak zákonodárce negativně vypočítává okruh osob, které obchodními zástupci být nemohou, přičemž tato úprava vychází z článku 1. odst. 3 Směrnice. Obchodním zástupcem právnické osoby tak nemůže být osoba, jež může zavazovat zastoupeného či osobu, se kterou má být předmětný obchod uzavřen jako člen jejího orgánu, nucený správce právnické osoby a insolventní správce.¹¹ Obchodní zákoník v § 652 odst. 2 písm. a) a b) stanovil, že obchodním zástupcem nemůže být taková osoba, která může jako orgán zavazovat právnickou osobu a společník oprávněný zavazovat ostatní

⁶ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 10. února 2004. Mavrona & Sia OE proti Delta Etaireia Symmetochon AE. Věc C-85/03.

⁷ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, str. 410. ISBN 9788074003370.

⁸ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 880. ISBN 9788074002878.

⁹ Pelikánová, Irena. Pelikán, Robert. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek I (§ 1 až 654)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 957. ISBN 9788074783708.

¹⁰ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 880. ISBN 9788074002878.

¹¹ § 2484 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

společníky.¹² V ustanovení § 2484 OZ tak došlo k lepšímu vymezení osob, které nemohou být v daném případě obchodním zástupcem. Podle důvodové zprávy k občanskému zákoníku formulace § 2484 lépe vyhovuje čl. 1 odst. 3 Směrnice. Nově tak nesmí být obchodním zástupcem taková osoba, která může zavazovat osobu, se kterou má předmětný obchod uzavřen, nikoliv tedy ten, kdo může zavazovat jakoukoli právnickou osobu, což vyplývalo z dřívější právní úpravy v obchodním zákoníku.¹³ Oproti dřívější úpravě v § 652 odst. 2 ObchZ chybí ve výčtu osob, které nemohou být obchodním zástupcem likvidátor. Nicméně s ohledem na skutečnost, že je likvidátor nově považován za člena statutárního orgánu ve smyslu §151, §152, §189 a §209 OZ, vztahuje se tento zákaz nadále i na něj.¹⁴

Pokud si smluvní strany ve smlouvě o obchodním zastoupení dohodnou, že obchodním zástupcem bude osoba, která dle § 2484 OZ jí být nemůže, nebude se k takovému ujednání přihlížet. Oproti dřívější právní úpravě v obchodním zákoníku tak došlo k výslovnému zakotvení, že v daném případě se k takovému ujednání nepřihlíží. Není již tedy potřeba přihlížet k obecným ustanovením občanského zákoníku o porušení povinností v zákoně vyjádřených.¹⁵

Pro smlouvu o obchodním zastoupení je vyžadována písemná forma, tento požadavek je stanoven v kogentním ustanovení § 2483 OZ a není tak možné se od něj odchýlit. V případě, že smlouva o obchodním zastoupení nebude uzavřena v zákonem stanovené písemné formě, bude takové jednání v souladu s § 582 odst. 1 OZ považováno za neplatné, to však nevylučuje, aby předmětnou vadu smluvní strany dodatečně zhojili. Požadavek písemné formy smlouvy o obchodním zastoupení vychází z článku 13 Směrnice, která dává členským státům možnost stanovit jako předpoklad platnosti smlouvy její písemnou formu, stejně tak má každá ze smluvních stran oprávnění žádat na druhé smluvní straně listinu o obsahu smlouvy o obchodním zastoupení včetně pozdějších dohod. Druhá strana je straně, která výše uvedenou listinu

¹² PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vyd. Praha: ASPI a. s., 2006, str. 277. ISBN 8073572028.

¹³ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 883. ISBN 9788074002878.

¹⁴ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1616. ISBN 9788074786389.

¹⁵ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 883. ISBN 9788074002878.

žádá vyhovět a předmětnou listinu předat, přičemž tohoto práva se nelze vzdát.¹⁶ Zároveň písemná forma smlouvy o obchodním zastoupení je tak jediná podmínka její platnosti a členské státy nemohou svojí vnitrostátní právní úpravou stanovit další podmínky, které by její platnost omezovaly.

Problematikou registrace obchodních zástupců do rejstříku podmiňující platnost smlouvy o obchodním zastoupení se zabýval Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku C-215/97 ze dne 30. dubna 1998 ve sporu mezi Barbarou Bellone proti Yokohama SpA, jejímž předmětem bylo zaplacení zvláštní odměny paní Bellone po skončení obchodního zastoupení. V daném případě se Soudní dvůr v rámci předběžné otázky zabýval problematikou registrace obchodních zástupců do zvláštních národních registrů jako podmínky platnosti smlouvy o obchodním zastoupení, kdy konkrétně italská legislativa požadovala pro platnost smlouvy o obchodním zastoupení, aby obchodní zástupce byl v době uzavření smlouvy o obchodním zastoupení zaspán v příslušném rejstříku. Soudní dvůr konstatoval, že Směrnice dává členským státům možnost, aby si stanovili jako předpoklad platnosti smlouvy její písemnou formu a nestanoví jiné další omezení. Členské státy tak nemohou podmínit platnost smlouvy o obchodním zastoupení registrací obchodního zástupce do příslušných rejstříků.¹⁷

K problematice registrace obchodních zástupců do příslušných rejstříků se vyjádřil Soudní dvůr Evropské unie rovněž v rozsudku C-485/01 ze dne 6. března 2003 ve věci Francesca Caprini proti Conservatore Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura, kdy výše uvedené problematice registrace dodal, že Směrnice nebrání členským státům, aby ve svých vnitrostátních úpravách stanovili registraci obchodního zástupce do příslušných rejstříků, ovšem za podmínky, že případná neregistrace obchodního zástupce do příslušného rejstříku nemá vliv na platnost smlouvy o obchodním zastoupení či jinak negativně neovlivňuje ochranu obchodního zástupce, kterou mu poskytuje a zabezpečuje Směrnice.¹⁸

Dalším typickým znakem obchodního zastoupení je dlouhodobost, čímž se smlouva o obchodním zastoupení liší od smlouvy o zprostředkování, vůči níž má

¹⁶ Čl. 13 Směrnice Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie, [cit. 25. 5. 2015].

¹⁷ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 30. dubna 1998. Barbara Bellone proti Yokohama SpA.

¹⁸ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (pátého senátu) ze dne 3. března 2003. Francesca Caprini proti Conservatore Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura (CCIAA). Věc C-485/01.

speciální povahu. Svou podstatou je smlouva o obchodním zastoupení smlouvou o soustavném zprostředkovávání určitých obchodů, které jsou v ní specifikovány.¹⁹ Jestli bude smluvní vztah mezi obchodním zástupcem a zastoupeným skutečně dlouhodobým bude vždy záviset na konkrétních smluvních ujednáních mezi zastoupeným a obchodním zástupcem.

Obchodní zástupce se, v souladu se smlouvou o obchodním zastoupení, zavazuje pro zastoupeného vyvíjet činnost směřující k uzavírání určitého druhů obchodů nebo k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet, přičemž v obecné rovině je obchodní zástupce povinen vyhledat zájemce k uzavření předmětného obchodu, který je specifikován ve smlouvě o obchodním zastoupení, samotný obchod však poté uzavře zastoupený, neboť pojmovým znakem obchodního zastoupení je jednání obchodního zástupce svým jménem a na svůj účet. Obchodní zástupce tak dle § 2486 OZ nemá právo uzavírat obchody jménem zastoupeného, stejně jako cokoliv pro něj přijímat či jinak jednat jeho jménem.²⁰ Vzhledem k povaze právní úpravy to však nevylučuje možnost, aby se smluvní strany dohodly jinak. Pokud se tak na výše uvedených oprávněních pro obchodního zástupce smluvní strany domluví, tj. na oprávnění obchodního zástupce dlouhodobě uzavírat obchody jménem zastoupeného, oprávnění jednat jménem zastoupeného či cokoliv pro něj přijímat, použijí se na dané jednání ustanovení o příkazu dle § 2430 - § 2444 OZ a nikoliv ustanovení o smlouvě mandátní, jak tomu bylo podle dřívější úpravy obchodního zastoupení v ObchZ. Pokud nastane situace, aby v konkrétním případě, v zájmu zastoupeného, obchodní zástupce uzavřel přímo daný obchod, je nutností, aby obdržel od zastoupeného plnou moc, která mu tak pro tento konkrétní obchod umožní jednat jeho jménem.²¹

Okruh obchodů musí být ve smlouvě o obchodním zastoupení stanoven určitě, přičemž vymezení by mělo být jak věcné, tak i druhem smluv, k jejichž uzavření by měla činnost obchodního zástupce směřovat. Připouští se taktéž vymezení obchodního zastoupení i okruhem osob, se kterými obchodní zástupce má navazovat kontakt.²²

¹⁹ TOMSA, Miloš. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 1264. ISBN 9788073574918.

²⁰ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str.880. ISBN 9788074002878.

²¹ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1618. ISBN 9788074786389.

²² RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 411. ISBN 9788074003370.

Posledním charakteristickým rysem obchodního zastoupení je úplatnost. Ustanovení o obchodním zastoupení se nepoužijí dle § 2520 OZ v případech, kdy obchodní zástupce není za svojí činnost odměňován, neboť pojmovým znakem obchodního zastoupení je odměna za činnost, kterou vykonává obchodní zástupce pro zastoupeného.²³

Dále v ustanovení § 2520 odst. 2 OZ je stanoven okruh závazků, na které se ustanovení týkající se obchodního zastoupení nepoužijí. Jedná se o závazky burzovních poradců, osob působících na regulovaném trhu, mnohostranném obchodním systému a na komoditní burze podle jiného zákona.²⁴

Pokud je z obsahu smlouvy zřejmé, že smlouva obsahuje všechny podstatné charakteristické znaky obchodního zastoupení, není možné, aby si smluvní strany v daném případě sjednali jinou pojmenovanou smlouvu či nepojmenovanou smlouvu, což konstatoval Nejvyšší soud ve svém usnesení 23 Cdo 2093/2009, ze dne 4. 8. 2009. V daném případě smluvní strany mezi sebou uzavřeli mandátní smlouvu, přičemž ze skutkových zjištění vyplynulo, že smlouva obsahuje všechny podstatné znaky smlouvy o obchodním zastoupení. Na výše uvedený závěr Nejvyššího soudu nemá vliv ani skutečnost, že v tomto případě smluvní strany do smlouvy zahrnuly i další ujednání se smlouvou související a to konkrétně provádění reklamní, poradenské a informační činnosti.²⁵

1.3. Rozhodné území

Smluvní strany mají možnost ve smlouvě o obchodním zastoupení dohodnout rozsah území, na kterém bude zástupce vyvíjet činnost, která je předmětem výše uvedené smlouvy mezi jím a zastoupeným. Vymezení takového území se nemusí nutně krýt s územním členěním České republiky, musí však být dostatečně určité. Může

²³ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str.1642. ISBN 9788074786389.

²⁴ § 2520 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 8. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2093/2009.

tak jít o území určité obce, kraje, státu, několika obcí, krajů nebo států, rovněž může být vymezeno odchylně od politického členění státu.²⁶

V případě, že smluvní strany ve smlouvě o obchodním zastoupení takového území neurčí, občanský zákoník ve svém § 2485 nevyvratitelnou právní domněnkou určuje pro činnost obchodního zástupce rozsah území, na kterém je oprávněn vyvíjet svojí činnost, jenž je předmětem smlouvy o obchodním zastoupení. Pro národního obchodního zástupce tak platí, že nebylo-li mezi stranami ujednáno něco jiného, za rozhodné území se považuje celé území České republiky. Pro obchodního zástupce, který je zahraniční právní osobou, platí v případě nespecifikace území ve smlouvě, právní domněnka, že místem výkonu jeho činnosti je stát, kde má obchodní zástupce sídlo v době uzavření smlouvy.²⁷ Dle ustanovení § 3024 OZ se za zahraniční osobu považuje fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky.

1.4. Povaha právní úpravy

Většina ustanovení NOZ, týkající se obchodního zastoupení jsou dispozitivního charakteru, dávají tedy smluvním stranám prostor se od nich odchýlit. Zákonodárce v § 2519 NOZ stanoví kogentní ustanovení, jejímž cílem je nejen zabezpečení řádného fungování spolupráce, ale především ochrana slabší strany, kterou je bezesporu obchodní zástupce, „*kteřý je velmi často vázán na osobu zastoupeného svojí existencí, neboť se musí řídit jeho příkazy a do jisté míry sdílí i osud jeho podniku*“.²⁸

Ustanovení, od nichž se nelze odchýlit za žádných okolností, jsou stanovena v § 2519 odst. 1 OZ. Jsou jimi ustanovení § 2489 OZ stanovující povinnosti obchodnímu zástupci konat s odbornou péčí, dbát zájmů zastoupeného, postupovat ve shodě s pověřením a rozumnými pokyny, jakož i sdělovat nezbytné údaje nejen, které se dozvěděl v souvislosti s plněním svých povinností, ale i o vývoji trhu a dalších

²⁶ TOMSA, Miloš. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 1265. ISBN 9788073574918.

²⁷ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 884. ISBN 9788074002878.

²⁸ RABAN, Přemysl. In: RABAN, Přemysl. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2013, str. 309. ISBN 9788087713105.

okolnostech, které jsou důležité pro oprávněné zájmy zastoupeného. Dále ustanovení § 2495, § 2496 odst. 1, § 2497 a § 2498 OZ, které stanoví povinnosti zastoupenému obstarat a sdělit údaje nezbytné k plnění povinností obchodního zástupce, poskytnout mu nezbytnou dokumentaci k předmětu obchodů, sdělit obchodnímu zástupci, zda obchod obstaraný přijal, odmítl, případně nesplnil a oznamovací povinnost zastoupeného v případě významného snížení rozsahu jeho činnosti.

Ustanovení, od nichž není možné se odchýlit v neprospěch obchodního zástupce, jsou stanoveny v § 2504 odst. 2 OZ, pokud by se ujednání smluvních stran od daných ustanovení odchylovala v neprospěch obchodního zástupce, pak by se k takovým ujednáním nepřihlíželo. Jedná se o ustanovení § 2505, § 2506, § 2507, § 2514, § 2515 a § 2617 OZ, týkající se zvláštní odměny a provize.

2. Formy obchodního zastoupení

Z hlediska teritoria rozlišuje nový občanský zákoník výhradní a nevýhradní obchodní zastoupení, přičemž o vztahu mezi oběma formami obchodního zastoupení platí, že pokud není ve smlouvě o obchodním zastoupení výslovně ujednáno, že se jedná o výhradní obchodní zastoupení, použijí se na vztah mezi zastoupeným a obchodním zástupcem ustanovení o nevýhradním obchodním zastoupení. Právní úprava týkající se obou forem obchodního zastoupení je obsažena především v dispozitivních ustanoveních § 2487 a § 2488 OZ, přičemž dílčí úpravu týkající se výhradního obchodního zastoupení lze najít též v ustanoveních občanského zákoníku týkajících se provize a výpovědi.

2.1. Nevýhradní obchodní zastoupení

O nevýhradní obchodní zastoupení se jedná vždy, pokud si smluvní strany výslovně ve smlouvě o obchodním zastoupení nesjednají výhradní obchodní zastoupení. Tato forma obchodního zastoupení dává zastoupenému možnost, aby ve sjednané územní oblasti mezi jím a obchodním zástupcem ve smlouvě o obchodním zastoupení jako výkon obchodní činnosti, pro něj prováděla zástupčí činnost pro stejné obchody i

jiná osoba.²⁹ Ustanovení § 2088 OZ tak umožňuje zastoupenému využití většího počtu obchodních zástupců, kteří si budou navzájem konkurovat, což zastoupenému může přinést více obchodních příležitostí a samozřejmě i zvýšení příjmů společnosti.³⁰

Na druhou stranu rovněž obchodní zástupce není povinen vyvíjet činnost pouze pro zastoupeného, se kterým uzavřel smlouvu o obchodním zastoupení, ale může zastupovat i jiné osoby nebo uzavírat stejné obchody vlastním jménem na vlastní účet.³¹

2.2. Výhradní obchodní zastoupení

Podstatou výhradního obchodního zastoupení dle § 2487 odst. 1 OZ je nemožnost obchodního zástupce na rozhodném území nebo pro určený okruh osob využívat jiného obchodního zástupce, stejně tak nemožnost obchodního zástupce ve stejném rozsahu vykonávat obchodní zastoupení pro jiné osoby, ani uzavírat obchody na vlastní účet či na účet jiné osoby.³²

I při výhradním obchodním zastoupení může však zastoupený sám ve vymezeném území, tj. na které se vztahuje výhradní zastoupení, uzavírat obchody. Z takto uzavřených obchodů, dle § 2487 odst. 2 OZ, vzniká obchodnímu zástupci právo na provizi. „*Jde o určitou právní fikci součinnosti, mající charakter sankce za to, že zastoupený jedná samostatně tam, kde by podle smlouvy měl působit výhradní obchodní zástupce*“.³³

Podle mého názoru by bylo ve výše uvedeném případě mnohem spravedlivější, s přihlédnutím k povaze výhradního obchodního zastoupení, ponechat právo na výplatu provize, avšak nevyplácet jí v plné výši, ale ve výši snížené, určené například zlomkem nebo procentem z výše provize, která by náležela obchodnímu zástupci v případech, kdy by daný obchod sjednal sám.

Dispozitivní úprava obchodního zastoupení v § 2487 OZ dává stranám možnost se od daného ustanovení odchýlit. Obvykle tak smluvní strany vylučují povinnost platit

²⁹ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 412. ISBN 9788074003370.

³⁰ TOMSA, Miloš. In: FALDYNA, František; POKORNÁ, Jarmila; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní právo: Meritum*. Praha: ASPI, 2005, str. 894. ISBN 8086395901.

³¹ RABAN, Přemysl. In: RABAN, Přemysl. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2013, str. 311. ISBN 9788087713105.

³² § 2487 odst. 1. zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

³³ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str.887. ISBN 9788074002878.

provizi v případech, kdy byl daný obchod uzavřen zastoupeným bez přičinění obchodního zástupce, stejně tak lze dohodnout, že se výhradní obchodní zastoupení bude vztahovat pouze na jednu ze smluvních stran. Smluvní strany musí při sjednávání smluvních podmínek, týkajících se výhradního obchodního zastoupení, brát ohled na to, aby nebyly sjednávány takové dohody, které by omezovaly hospodářskou soutěž. Vždy bude tak třeba zkoumat v konkrétních případech, zda smlouva o obchodním zastoupení taková ustanovení obsahuje a jejich platnost.³⁴

Tato forma obchodního zastoupení však nevylučuje možnost, aby obchodní zástupce ujednal se zastoupeným, že bude vykonávat činnost, která byla dohodnutá se zastoupeným i pro jiné osoby, na stejném území. V daném případě je však velmi praktické tyto osoby v ujednání co nejvíce konkretizovat, aby se předešlo případným sporům z porušení povinností, vyplývajících z výhradního obchodního zastoupení a samozřejmě právním následkům s tím spojených, tj. zejména náhradě škody a smluvní pokutě, která bývá často pro případy porušení ustanovení upravujících výhradní zastoupení sjednávána.³⁵

Mimo výše uvedené dává OZ v § 2513 možnost oběma stranám, tj. obchodnímu zástupci i zastoupenému, vypovědět smlouvu o obchodním zastoupení bez výpovědní doby v případech porušení exkluzivity, tj. v případech, kdy zastoupený používá i jiného obchodního zástupce či v případech, kdy obchodní zástupce vykonává stejnou činnost, ke které se zavázal vůči zastoupenému, i pro jiné osoby. Dále je smluvním stranám dána možnost vypovědět výhradní obchodní zastoupení dle § 2512 OZ při nedostatečném objemu obchodů, tj. v případě, kdy objem obchodů nedosáhl v posledních dvanácti měsících objemu, který si smluvní strany mezi sebou dohodly. Problematikou výpovědi obchodního zastoupení se blíže zabývám v kapitole 5 této diplomové práce.

Výhradní obchodní zastoupení musí být ve smlouvě o obchodním zastoupení mezi obchodním zástupcem a zastoupeným ujednáno, v opačném případě platí, že se jedná o nevýhradní obchodní zastoupení. Rovněž je potřeba mezi smluvními stranami určit území, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení.³⁶ Domnívám se, že

³⁴ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1619. ISBN 9788074786389.

³⁵ Tamtéž str. 1619-1620.

³⁶ TOMSA, Miloš. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, str. 1274. ISBN 9788073574918.

v případě, že se výhradní zastoupení týká určitého okruhu osob, je potřeba specifikovat ve smlouvě o obchodním zastoupení konkrétně i tyto osoby, což vyplývá z logiky institutu výhradního obchodního zastoupení.

3. Práva a povinnosti smluvních stran

Občanský zákoník upravuje práva smluvních stran především prostřednictvím povinností druhé smluvní strany. Právní úprava povinností zastoupeného je upravena zejména v § 2495 až 2498 OZ, vyjma § 2496 odst. 2 OZ se jedná o kogentní ustanovení. Povinnosti obchodního zástupce jsou upraveny v § 2489 až § 2491 OZ, přičemž ustanovení § 2490 a § 2491 OZ mají dispozitivní charakter a ustanovení § 2489 OZ kogentní charakter. Cílem velkého množství kogentních paragrafů v právní úpravě práv a povinností obchodního zástupce a zastoupeného je bezpochyby nastavit základní podmínky spolupráce, tak aby vztah mezi oběma stranami mohl efektivně fungovat a plnil tak svojí úlohu.

Mezi povinnostmi obou smluvních stran není v nové právní úpravě výslovně stanovena povinnost jednat v dobré víře. Podle důvodové zprávy k občanskému zákoníku se „*tato formulace opouští, protože jde o subjektivní kategorii, která se předpokládá u každého, kdo právně jedná, a tedy i u obou stran smlouvy o obchodním zastoupení*“.³⁷ Občanský zákoník v § 7 stanoví, že má se za to, že kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře.³⁸ Stejně tak, mezi povinnostmi obou stran, není výslovně stanovena povinnost jednat poctivě, přičemž tato povinnost je opět upravena mezi základními zásadami v § 6 OZ, podle něhož má každý povinnost jednat v právním styku poctivě.

³⁷ Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). In: *Justice.cz* [oficiální server českého soudnictví]. Ministerstvo spravedlnosti, str. 518, [cit. 20.5.2015].

³⁸ § 7 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

3.1. Povinnosti zastoupeného

Je v nejlepším zájmu samotného zastoupeného, aby obchodnímu zástupci sdělil veškeré potřebné informace a poskytl mu maximální součinnost, bez kterých si ani nelze představit, že by spolupráce mezi oběma smluvními stranami mohla začít, natož efektivně fungovat. Občanský zákoník tak stanoví v § 2495 povinnost zastoupeného obstarat a sdělit obchodnímu zástupci údaje nezbytné k plnění jeho povinností.

Zastoupený je dále, dle § 2496 odst. 1 OZ poskytnout obchodnímu zástupci nezbytnou dokumentaci k předmětu obchodů a dále dle § 2496 odst. 2 OZ předat podklady a věci potřebné pro plnění jeho povinností. Občanský zákoník tak rozlišuje nezbytnou dokumentaci a všechny ostatní věci a podklady. Mezi nezbytnou dokumentaci patří zejména všeobecné obchodní podmínky, vzorové smlouvy a jiné dokumenty či informace mající význam pro uzavření smlouvy s třetími osobami. Pod pojmem podklady a věci potřebné pro plnění povinností obchodního zástupce se skrývají především různé marketingové katalogy, reklamní předměty, propagační letáčky, brožury, vzorky apod., jejímž cílem je rozšířit povědomí o výrobcích či službách zastoupeného, včetně usnadnění uzavření vlastního obchodu.³⁹ Občanský zákoník však při úpravě povinností zastoupeného nestanoví lhůtu pro poskytnutí nezbytných informací, ani pro poskytnutí potřebných podkladů a dalších ostatních věcí. Pokud si tedy lhůtu pro poskytnutí výše uvedených informací, podkladů a ostatních věcí smluvní strany ve smlouvě o obchodním stany neupraví, bude dle mého názoru potřeba postupovat dle § 11 OZ ve spojení s § 1958 OZ, díky čemuž bude moci obchodní zástupce vyzvat zastoupeného k plnění výše uvedených povinností ihned po uzavření smlouvy o obchodním zastoupení a dále kdykoliv v průběhu trvání obchodního zastoupení, vznikne-li potřeba poskytnutí nezbytných informací či předání potřebných podkladů či ostatních věcí. Zastoupený bude takovému požadavku vyhovět bez zbytečného odkladu.

Předané podklady a věci zůstávají ve vlastnictví zastoupeného, tudíž obchodní zástupce je povinen je po ukončení obchodního zastoupení vrátit, to se nevztahuje však na předměty a věci, které vzhledem ke své povaze, byly při výkonu činnosti obchodního zástupce spotřebovány. Bude se jednat např. o reklamní letáčky, různé informační

³⁹ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1625. ISBN 9788074786389.

brožurky apod., které byly rozdistribuovány potenciálním zájemcům o obchod. Předané podklady a věci, stejně jako nezbytnou dokumentaci, je obchodní zástupce nejen povinen chránit a opatrovat před poškozením, ale i využívat s odbornou péčí vhodným způsobem.⁴⁰

Zákonodárce upravuje povinnost vrátit pouze předané podklady a věci potřebné pro plnění povinností obchodního zástupce, nikoliv však u nezbytné dokumentace vztahující se k předmětu obchodů. Domnívám se, že je tomu tak z důvodu, že zejména předané podklady například ve formě katalogů a věci například ve formě vzorků budou mít často velkou peněžní hodnotu, a tudíž zastoupený bude mít v daném případě zájem na jejich vrácení. Navíc je obchodní zástupce dle § 2491 odst. 2 OZ zavázán mlčenlivostí i po skončení obchodního zastoupení, čímž je zastoupený chráněn před zneužitím nezbytné dokumentace ze strany obchodního zástupce pro sebe nebo pro jiné osoby. Ustanovení § 2496 odst. 2 OZ je zároveň jediným dispozitivním ustanovením, týkající se povinností zastoupeného a dává tak možnost smluvním stranám, aby se od něj odchýlili.

Nová právní úprava v občanském zákoníku nahradila pojem pomůcky potřebné k plnění závazku, se kterým operoval obchodní zákoník v § 663 odst. 1 a 2, pojmem věci potřebné pro plnění povinnosti.

Zastoupený je rovněž povinen, dle § 2497 NOZ, sdělit obchodnímu zástupci, zda obchod, který byl obstarán obchodním zástupcem, přijal, odmítl, popřípadě zda jej nesplnil, a to bez zbytečného odkladu. Plnění této povinnosti je nezbytné nejen pro fungující vzájemnou spolupráci obou smluvních stran,⁴¹ ale i k tomu, aby obchodní zástupce mohl fakturovat svojí provizi. Cílem tohoto ustanovení je, dle mého názoru, zejména chránit obchodního zástupce před opožděným předáváním informací týkajících se přijetí, odmítnutí či nesplnění obchodu, které v častých případech povede k narušení důvěry obchodního zástupce vůči zastoupenému a zcela jistě se daná skutečnost může promítnout negativně i na výkonu obchodního zástupce, stejně tak může vést k opožděné změně obchodní strategie obchodního zástupce, což bude mít vliv na jeho výsledky. Za velmi praktické proto považuji, aby si smluvní strany sjednaly ve smlouvě

⁴⁰ TOMSA, Miloš. In: FALDYNA, František; POKORNÁ, Jarmila; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní právo: Meritum*. Praha: ASPI, 2005, str. 893. ISBN 8086395901.

⁴¹ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 898. ISBN 9788074002878.

o obchodním zastoupení zpracování přehledů/výkazů za určité období, jejímž obsahem by byl přehled o uzavřených obchodech, případně další informace, které považují smluvní strany za důležité.⁴²

Předpokládá-li zastoupený významné snížení rozsahu své činnosti proti tomu, co mohl obchodní zástupce rozumně očekávat, má zastoupený povinnost danou skutečnost oznámit obchodnímu zástupci v rozumné době. Toto ustanovení je odrazem principu, že pokud není někdo schopen plnit své povinnosti, je povinen informovat druhou stranu, včetně toho je povinen učinit vše potřebné k tomu, aby nedocházelo ke škodám.⁴³ Ustanovení § 2498 OZ tak chrání obchodního zástupce před neprofesionálním chováním zastoupeného, zejména nedostatečná informovanost obchodního zástupce v případech, kdy z důvodu omezení výroby zastoupeného tento není schopen uspokojit zákazníky, kteří byli sjednáni obchodním zástupcem, může vést k poškození dobrého jména obchodního zástupce.⁴⁴

Mezi základní povinnosti zastoupeného zcela jistě patří hradit finanční nároky obchodního zástupce, mezi které patří provize, náklady spojené s jeho činností a v případě splnění zákonných podmínek odměna obchodního zástupce za ručení za splnění závazku a zvláštní odměna.⁴⁵ Právní úpravě provize a zvláštní odměny se podrobně věnuji v kapitolách 4 a 6 této diplomové práce.

3.2. Povinnosti obchodního zástupce

Povinnosti obchodního zástupce jsou stanoveny v § 2489 až § 2494 OZ, vyjma ustanovení § 2489 OZ se jedná o ustanovení obsahující dispozitivní právní úpravu.

Základní povinností obchodního zástupce, která charakterizuje obchodní zastoupení, je povinnost vyvíjet činnost, která je předmětem závazku., přitom je však povinen postupovat dle § 2489 OZ s odbornou péčí. Předpokládá se tak například, že v rámci své odborné péče tedy obchodní zástupce nenavrhne zastoupenému k uzavření

⁴² Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1626. ISBN 9788074786389.

⁴³ Tamtéž str. 1627.

⁴⁴ MAREK, Karel. In: ČÁP, Zdeněk; KOVAŘÍK, Zdeněk; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář – II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, str. 1738. ISBN 9788073574918.

⁴⁵ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 414. ISBN 9788074003370.

obchodu takový subjekt, o kterém se domnívá, že nebude schopen řádně plnit své povinnosti ze smlouvy.⁴⁶ Rovněž se u obchodního zástupce předpokládá, že je odborníkem ve svém oboru a tudíž, že má kontakty v dané oblasti, aby mohl vyvíjet činnosti směřující k uzavření smluv či k obstarávání příležitostí.⁴⁷

Obchodní zástupce musí vždy dbát zájmů zastoupeného, v opačném případě by se jednalo o porušení smlouvy o obchodním zastoupení. Jedná se o takové zájmy zastoupeného, které jsou obchodnímu zástupci známy nebo se o nich, vzhledem ke své profesionalitě domnívá, že existují.⁴⁸

Při své činnosti je obchodní zástupce povinen řídit se pověřením a rozumnými pokyny zastoupeného, přičemž zákon nedefinuje, co je potřeba chápat pod pojmem rozumné pokyny. Za rozumné pokyny lze zcela jistě považovat ty pokyny, které mají za cíl pomoci obchodnímu zástupci při jeho činnosti. Naopak obchodní zástupce není povinen řídit se pokyny, které dle jeho uvážení nepomohou dojednání obchodu. Co je myšleno nerozumnými pokyny, bude záviset na konkrétní situaci, zcela jistě však lze považovat za nerozumné pokyny ty, které jsou v rozporu s právem, například pokyn k předání úplatku. Bude zřejmě na posouzení obchodního zástupce, které pokyny shledá rozumnými a které nikoliv.⁴⁹ Požaduje se, aby obchodní zástupce sděloval zastoupenému připomínky ke správnosti a rozumnosti pokynů a projednával je s ním, přičemž správnost a rozumnost pokynů by měl obchodní zástupce vždy posuzovat z hlediska svých znalostí předmětného trhu.⁵⁰ Možnost odchýlit se od nerozumných pokynů považují za velmi rozumné a praktické, zejména v situacích, kdy zastoupený nemá dostatečně potřebné znalosti předmětného trhu a může tak obchodnímu zástupci udělit pokyn, který by ve svém důsledku mohl dojednávánému obchodu ublížit.

Obchodní zástupce je dále dle § 2489 odst. 2 OZ povinen zastoupenému sdělit nezbytné údaje, které se dozvěděl v souvislosti s plněním svých povinností a dále údaje o vývoji trhu a všech dalších okolnostech důležitých pro oprávněné zájmy

⁴⁶ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 889. ISBN 9788074002878.

⁴⁷ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1620. ISBN 9788074786389.

⁴⁸ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, str. 413. ISBN 9788074003370.

⁴⁹ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1621. ISBN 9788074786389.

⁵⁰ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 889. ISBN 9788074002878.

zastoupeného, zejména pro jeho rozhodování související s uzavíráním obchodů.⁵¹ Půjde o informace rozhodné pro posouzení, zda má zastoupený předmětný obchod uzavřít či nikoliv a dále o informace o situaci na trhu, cenách, možné konkurenci apod.⁵² Tyto informace tak mají velký vliv na obchodní strategii obchodního zástupce a pro její případnou změnu, aby se mohl přizpůsobit situaci na trhu, z tohoto důvodu považují výše uvedenou povinnost obchodního zástupce za velmi důležitou. „*V této souvislosti je třeba poukázat na to, že veškerá komunikace a informace mezi zástupcem a zastoupeným jsou obchodním tajemstvím a jako takové by měly být chápány a také při vzájemné komunikaci označeny*“.⁵³

Obchodní zástupce má povinnost doporučovat a navrhnout zastoupenému k uzavření smluv pouze důvěryhodné potenciální zákazníky, tj. takové, o kterých se domnívá, že budou své závazky plnit řádně a včas. Obecně však obchodní zástupce neručí za závazky třetí osoby. Ustanovení § 2492 OZ dává oběma smluvním stranám tuto možnost sjednat, i když v praxi nebude takové ujednání zřejmě zcela běžné.⁵⁴ Obchodní zástupce pak bude v daném případě ručit zato, že třetí osoba splní své povinnosti z obchodu, který navrhl k uzavření či jménem zastoupeného sám uzavřel. Pro vznik takové ho ručení je potřeba splnit následující podmínky, kterými jsou písemná forma takového závazku a zejména ujednání o zvláštní úplatě za takovéto ručení. Není tak možné a zákon ani tuto možnost nepředpokládá pro vznik ručení jednostranného prohlášení obchodního zástupce o ručení. Pro výše popsané ručení obchodního zástupce se používá označení *decledere* a řídí se právní úpravou podle ustanovení § 2018 až § 2028 OZ.⁵⁵

Stejně tak mají možnost smluvní stran ujednat, aby obchodní zástupce uzavíral obchody jménem zastoupeného. Avšak v daném případě dle § 2490 OZ musí obchodní zástupce takové obchody uzavřít jen za obchodních podmínek určených zastoupeným. Ve výše uvedeném případě obchodní zástupce nejedná samostatně, ale na základě pokynů zastoupeného. Výjimku by mohla tvořit situace, kdy má obchodní zástupce

⁵¹ § 2489 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵² HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 890. ISBN 9788074002878.

⁵³ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1621. ISBN 9788074786389.

⁵⁴ Tamtéž str. 1623.

⁵⁵ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 894. ISBN 9788074002878.

právo uzavřít daný obchod podle svého uvážení, na základě široce formulované plné moci. Bylo by tak na samotném obchodním zástupci, aby dostatečně identifikoval, který obchod bude pro zastoupeného přijatelný a který nikoliv.⁵⁶ Vzhledem k povaze právní úpravy není vyloučena možnost, aby zastoupený projevil souhlas s jiným postupem, tj. aby obchodnímu zástupci povolil odchýlit se od obchodních podmínek.

Obchodní zástupce během výkonu činností, jež jsou předmětem smlouvy o obchodním zastoupení, pro zastoupeného získá celou řadu údajů a poznatků o jeho společnosti a obchodech. *“I pokud jednotlivé takto získané údaje nemusí představovat obchodní tajemství zastoupeného, nabývají tyto údaje ve svém souhrnu charakter skutečností, které vyžadují ochranu“*.⁵⁷ Povinnosti obchodního zástupce při nakládání s údaji zastoupeného upravuje občanský zákoník v § 2491, podle něhož nesmí obchodní zástupce sdělit třetí osobě údaje, které získal od zastoupeného, ani takto získané údaje zneužít pro sebe či pro jiné osoby, za předpokladu rozporu se zájmy zastoupeného a pokud s tím zastoupený nevysloví souhlas. Dále se povinnost mlčenlivosti vztahuje taktéž na údaje, o kterých se obchodní zástupce nedozvěděl přímo od zastoupeného, ale při plnění svých povinností dle smlouvy o obchodním zastoupení a jejichž použití by bylo schopné zastoupenému přivodit újmu.⁵⁸ Dané ustanovení tak chrání zastoupeného, aby zejména vyzazení know-how a další obdobně důležité informace, které poskytl obchodnímu zástupci, nezpůsobily výhodu jiným osobám na trhu.⁵⁹ Bude záležet na zastoupeném, které informace jednoznačně označí, v souladu s § 504 OZ, za své obchodní tajemství, tudíž sloužící pouze pro osobní potřebu obchodního zástupce a ty informace, které lze sdělovat třetím osobám a za jakých podmínek.⁶⁰

Oproti úpravě povinnosti mlčenlivosti obchodního zástupce v § 657 ObchZ, se podle nové právní úpravy v občanském zákoníku povinnost mlčenlivosti vtahuje také na údaje, které se obchodní zástupce nedozvěděl přímo od zastoupeného, ale při plnění

⁵⁶ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1621. ISBN 9788074786389.

⁵⁷ TOMSA, Miloš. In: FALDYNA, František; POKORNÁ, Jarmila; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní právo: Meritum*. Praha: ASPI, 2005, str. 892. ISBN 8086395901.

⁵⁸ § 2491 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁵⁹ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 892. ISBN 9788074002878.

⁶⁰ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1622. ISBN 9788074786389.

svých povinností dle smlouvy o obchodním zastoupení, přičemž použití výše uvedených údajů by mohlo zastoupenému přivodit újmu.⁶¹

Zneužitím utajovaných informací se mimo jiné zabýval Nejvyšší soud v rozsudku 23 Cdo 3859/2009 ze dne 28. 4. 2011. V daném případě šlo o situaci, kdy obchodní zástupce na adresách, které získal od zastoupené na základě jí provedené letákové akce, nabízel kromě zboží zastoupené i zboží své (jiné), konkrétně se v daném případě jednalo o Biolampu, vedle zboží zastoupené, kterým byla kočičí deka. Soud dospěl k závěru, že výše uvedeným jednáním obchodní zástupce zneužil ve svůj prospěch informace poskytnuté mu v souvislosti s výkonem činnosti na základě smlouvy o obchodním zastoupení. Bez ohledu na to, zda zboží mělo konkurenční charakter, se obchodní zástupce dopustil porušení smlouvy o obchodním zastoupení, na základě které byl povinen uchovávat v tajnosti skutečnosti související s výkonem obchodního zastoupení.⁶²

Povinnost mlčenlivosti obchodního zástupce trvá i po zániku obchodního zastoupení, občanský zákoník však nestanovuje dobu, po kterou nesmí tyto informace obchodní zástupce sdělovat třetím osobám. Bude tak zřejmě po dobu, dokud by porušením povinnosti mlčenlivosti mohlo být zasaženo do obchodního tajemství zastoupeného, či by takové porušení bylo považováno za nekalosoutěžní.⁶³

Smluvní strany mají rovněž možnost v rámci konkurenční doložky upravit způsob nakládání s informacemi, které se obchodní zástupce dozvěděl při výkonu své činnosti, na základě smlouvy o obchodním zastoupení. Např. kontakty na klienty apod.⁶⁴

V usnesení 20 Cdo 2800/2006 ze dne 21. 6. 2007 se zabýval Nejvyšší soud povinností mlčenlivosti a jejím omezením. V daném případě konstatoval, že na povinnost mlčenlivosti, na rozdíl od konkurenční doložky, se nevztahuje časové, osobní nebo územní omezení. Dále konstatoval, že povinnost mlčenlivosti nezakládá nerovné postavení účastníku daného ujednání, neboť neomezuje účastníka, který je povinností mlčenlivosti zavázán ve svobodě podnikání, ale jeho cílem je chránit oprávněného před

⁶¹ HORÁK, Pavel. In:HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 892. ISBN 9788074002878.

⁶² Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3859/2009.

⁶³ HORÁK, Pavel. In:HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 893. ISBN 9788074002878.

⁶⁴ Tamtéž str. 892.

komerčním využitím údajů, se kterými se obchodní zástupce seznámil během výkonu činnosti pro zastoupenou. Nadto v uvedeném případě byla povinnost mlčenlivosti omezena pouze na jeden rok po zániku obchodního zastoupení.⁶⁵

Porušením povinnosti mlčenlivosti vzniká zastoupenému nárok na náhradu škody. Smluvní strany si mohou pro tento případ sjednat i smluvní pokutu, zároveň takové porušení může být předmětem nároků z nekalé soutěže. Podle ustanovení § 2976 odst. 2 písm. h) OZ je za nekalou soutěž považováno mimo jiné i porušení obchodního tajemství.⁶⁶

Obchodní zástupce je rovněž povinen dle § 2493 OZ uchovávat a archivovat podle příslušných právních předpisů významné doklady, tj. takové, které mohou být významné pro ochranu oprávněných zájmů zastoupeného. Jedná se tak o doklady, které mohou mít vliv nejen pro uzavření smluvních vztahů s třetími osobami a po dobu trvání těchto smluvních vztahů, ale rovněž které mohou mít význam pro zastoupeného i po skončení smluvních vztahů, např. pro eventuální spory apod.⁶⁷ Typickým příkladem takových dokladů budou zejména adresáře, objednávky, smlouvy, daňové doklady apod.⁶⁸ Výše uvedené doklady je obchodní zástupce nejen povinen uchovat po potřebnou dobu, tj. po dobu, po kterou mohou být tyto doklady významné pro ochranu zájmů zastoupeného, ale i nezneužívat je. V případě porušení výše uvedené povinnosti se obchodní zástupce vystavuje nebezpečí náhrady škody zastoupenému. Podle JUDr. Ing. P. Horáka, Ph.D. je povinen obchodní zástupce po ukončení zastoupení předat zastoupenému výše uvedené doklady s výjimkou těch, které byly ke své povaze spotřebovány. Platí zde tak stejná podmínka jako pro podklady podle § 2496 odst. 2 OZ, byť pro obě skupiny dokumentů byla zvolena jiná terminologie, neboť podle § 2493 OZ jsou předávány doklady a dle § 2496 odst. 2 potom podklady.⁶⁹

Nemůže-li obchodní zástupce vykonávat činnost, ať již z jakéhokoli důvodu, která je předmětem smlouvy o obchodním zastoupení mezi jím a zastoupeným, je povinen mu dle § 2494 OZ tuto skutečnost sdělit bez zbytečného odkladu. Cílem tohoto

⁶⁵ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 6. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2800/2006.

⁶⁶ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1622. ISBN 9788074786389.

⁶⁷ Tamtéž str. 1623.

⁶⁸ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 414. ISBN 9788074003370.

⁶⁹ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 897. ISBN 9788074002878.

ustanovení je ochrana zastoupeného, který spoléhá na fakt, že obchodní zástupce vyvíjí svojí činnost na základě smlouvy o obchodním zastoupení nepřetržité a v jeho prospěch. Například dlouhotrvající indispozice obchodního zástupce může mít zcela jistě podstatný vliv na dojednávání zásadních či komplikovaných obchodů. V případě porušení výše uvedené povinnosti se obchodní zástupce vystavuje nebezpečí náhrady škody zastoupenému.⁷⁰

4. Provize

Provize představuje finanční odměnu obchodního zástupce za činnost, kterou vykonal pro zastoupeného. Povinnost zastoupeného platit obchodnímu zástupci provizi je jeden z nejdůležitějších pojmových znaků institutu obchodního zastoupení. Zákonodárce stanoví v § 2483 odst. 1 OZ povinnost platit provizi jako podstatnou náležitost smlouvy o obchodním zastoupení. Úprava provize v § 2409 až § 2508 OZ je mnohem rozsáhlejší než úprava ostatních náležitostí smlouvy o obchodním zastoupení, z čehož tak vyplývá její důležitost pro obě smluvní strany. Ustanovení, týkající se institutu provize mají v převážné míře dispozitivní povahu a dávají tak prostor smluvním stranám se od nich odchýlit a upravit danou problematiku způsobem, který jim bude nejvíce vyhovovat. Pouze u ustanovení § 2504 odst. 2, § 2505, § 2506 a § 2507 OZ je zakázáno se odchýlit v neprospěch obchodního zástupce, pokud by tak smluvní strany učinily a od daných ustanovení se odchýlily, nepřihlíželo by se k takovému ujednání.

4.1. Právo na provizi

Obchodní zástupce má právo na provizi dle § 2501 OZ nejen po dobu trvání obchodního zastoupení, ale v určitých, zákonem upravených případech rovněž po jeho zániku, stejně tak může být právo na provizi spojeno s činností obchodního zástupce před uzavřením smlouvy o obchodním zastoupení.

⁷⁰ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1624. ISBN 9788074786389.

Za úkony provedené při obchodním zastoupení dle § 2501 OZ náleží obchodnímu zástupci provize, a to za předpokladu, že byl daný obchod uzavřen v důsledku jeho činnosti na základě smlouvy o obchodním zastoupení. Rovněž vzniká obchodnímu zástupci právo na provizi v případech, kdy předmětný obchod by uzavřen s třetí osobou, přičemž tuto osobu obchodní zástupce získal za účelem uskutečnění výše zmíněného obchodu již před účinností smlouvy o obchodním zastoupení.⁷¹ Důležitou podmínkou pro vznik práva na provizi obchodnímu zástupci je přímá souvislost mezi jeho činností a uzavřením obchodu mezi zastoupeným a třetí osobou.

V případě sjednání výhradního obchodního zastoupení, má obchodní zástupce nárok na provizi rovněž pokud byl daný obchod uskutečněn se třetí osobou z území nebo z okruhu osob, na které se výhradní obchodní zastoupení nevztahuje. Nedomluvili se smluvní strany jinak, vychází se z domněnky, že je možné, aby se o činnosti obchodního zástupce na území, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení, dozvěděli i jiné osoby, které sice přímo v kontaktu se zastoupeným nikdy nebyly, nicméně kontaktují přímo zastoupeného a předmětný obchod s ním uzavřou.⁷²

K problematice nároku na provizi při výhradním obchodním zastoupení se vyjádřil Soudní dvůr Evropské unie v rozsudku C-104/95 ze dne 12. prosince 1996 ve věci Georgios Kontogeorgas proti Kartonpak AE. V daném případě konstatoval, že v souladu s čl. 7 odst. 2 Směrnice náleží obchodnímu zástupci nárok na provizi i v případech, kdy se sice aktivně nepodílel na získání daného zákazníka, nicméně s daným zákazníkem byl uzavřen obchod ze strany zastoupeného a tento náleží do územní oblasti, za kterou je odpovědný obchodní zástupce, tj. byla mu svěřena zastoupeným jako rozhodné území, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení. Obchodnímu zástupci náleží provize za zákazníky, kteří v územní oblasti, která mu byla svěřena, skutečně vyvíjejí svojí činnost, přičemž na výše uvedené nemá vliv ani skutečnost pokud mají své sídlo jinde, tj. mimo území, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení. Pokud tak společnost provozuje svojí činnost ve více oblastech, zohledňují se pro vznik nároku na provizi obchodního zástupce další faktory, kterými

⁷¹ § 2501 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷² Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1629. ISBN 9788074786389.

jsou místo, kde byl předmětný obchod sjednán, místo dodání zboží či sídlo pobočky vedoucí jednání o předmětném obchodu.⁷³

Po zániku obchodního zastoupení má obchodní zástupce dle § 2501 odst. 3 OZ právo na provizi v případech, kdy byl daný obchod uskutečněn především v důsledku jeho činnosti, v přiměřené době po ukončení obchodního zastoupení. Nárok na provizi v tomto případě je tak limitován přiměřenou dobou mezi ukončením obchodního zastoupením a uzavřením předmětného obchodu, přičemž zákon blíže nspecifikuje co je potřeba rozumět pod přiměřenou dobou. Při určení nároku na provizi ve výše uvedeném případě bude zřejmě rozhodující vazba na činnost obchodního zástupce z časového hlediska, přičemž při určení nároku bude potřeba zohlednit konkrétní podmínky, za kterých byl obchod uzavřen.⁷⁴

Právo na provizi vzniká obchodnímu zástupci rovněž v případech, kdy třetí osoba učinila objednávku vůči obchodnímu zástupci nebo zastoupenému ještě před zánikem obchodního zastoupení, přičemž musejí být splněny níže uvedené podmínky. U výhradního obchodního zastoupení tak může předmětnou objednávku učinit i třetí osoba z území nebo okruhu osob, na které se nevztahuje výhradní obchodní zastoupení. Stejně tak může předmětnou objednávku učinit i třetí osoba, kterou za účelem uskutečnění předmětného obchodu získal obchodní zástupce ještě před uzavřením smlouvy o obchodním zastoupení.⁷⁵ Pro vznik práva obchodního zástupce na provizi po zániku obchodního zastoupení z výše uvedeného důvodu je potřeba, aby obchodní zástupce prokázal skutečnosti, že předmětný obchod byl uskutečněn i po zániku obchodního zastoupení v důsledku jeho činnosti, anebo že třetí osoba učinila úkon směřující k uzavření předmětného obchodu ještě před skončením obchodního zastoupení. Tím není dotčen nárok obchodního zástupce na zvláštní odměnu dle § 2514 a násl. OZ.⁷⁶

V určitých případech může právo na tutéž provizi vzniknout dvěma obchodním zástupcům, a to sice předchozímu obchodnímu zástupci a současnému obchodnímu zástupci. Občanský zákoník tuto situaci řeší v § 2502, dle něhož tak současnému obchodnímu zástupci nevzniká nárok na provizi podle § 2501 odst. 1 a 2 OZ

⁷³ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (pátého senátu) ze dne 12. prosince 1996. Georgios Kontogeorgas proti Kartonpak AE.

⁷⁴ MAREK, Karel. In: ČÁP, Zdeněk; KOVAŘÍK, Zdeněk; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář – II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, str. 1744. ISBN 9788073574918.

⁷⁵ § 2501 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷⁶ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1629. ISBN 9788074786389.

v případech, kdy má nárok na provizi dle § 2501 odst. 3 OZ předchodí obchodní zástupce.⁷⁷ Bude tak na zastoupeném, aby zhodnotil, který z obchodních zástupců, zda předešlý či současný má v daném případě, tj. při změně obchodního zástupce nárok na provizi, přičemž rozhodná bude v konkrétním případě podstatná vazba na činnost předchozího nebo již současného obchodního zástupce.⁷⁸ Pokud bude těžko určitelné, který z obchodních zástupců se skutečně přičinil o uzavření předmětného obchodu, dává občanský zákoník zastoupenému možnost, vzhledem k okolnostem uzavření daného obchodu, rozdělit spravedlivě provizi mezi oba obchodní zástupce.

Občanský zákoník v § 2507 stanoví případ, ve kterém obchodnímu zástupci nevzniklo právo na provizi, kterým je situace, kdy je zjevné, že obchod mezi zastoupeným a třetí osobou nebude splněn, to však neplatí, není-li předmětný obchod splněn z důvodů na straně zastoupeného.⁷⁹ Obchodní zástupce je tak chráněn před neprofesionálním jednáním zastoupeného. Pokud byla již provize obchodnímu zástupci vyplacena, je tento povinen jí zastoupenému vrátit z titulu bezdůvodného obohacení.⁸⁰ Vzhledem k povaze právní úpravy se nepřihlíží k takovým ujednáním, která by se odchylovala v neprospěch obchodního zástupce. To však nevylučuje možnost, aby si smluvní strany ve smlouvě o obchodním zastoupení například upravili, že v případech neodvratitelných událostí nebude za nesplnění obchodu odpovědný obchodní zástupce, ale zastoupený. Pokud by taková situace nastala a předmětný obchod by tak nebyl splněn z důvodu neodvratitelné události, nemělo by to na vznik práva obchodního zástupce na provizi vliv.

Obchodní zástupce nemá dle § 2508 OZ právo na odměnu a na ujednanou úhradu nákladů, pokud byl při uzavírání obchodu činný pro obě strany a to buď jako obchodní zástupce či zprostředkovatel,⁸¹ přičemž pod pojmem odměna je ve výše uvedeném případě myšlena provize. Vzhledem k předpokladu konfliktu zájmů v dané situaci a případného dvojího vzniku práva obchodního zástupce na provizi, jak od zastoupeného tak i od třetí strany, tak v dané situaci právo na provizi nevznikne. Není-li ve smlouvě o obchodním zastoupení ujednáno něco jiného, nemůže zastoupený

⁷⁷ § 2501 odst. 3 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁷⁸ TOMSA, Miloš. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, str. 1271. ISBN 9788073574918.

⁷⁹ § 2507 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸⁰ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1633. ISBN 9788074786389.

⁸¹ § 2508 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

vykonávat činnost pro obě strany, tj. zastoupeného a třetí osobu. Vzhledem k dispozitivní povaze výše uvedeného ustanovení se mohou smluvní strany od něj odchýlit a ve smlouvě o obchodním zastoupení mohou tak sjednat i odlišné řešení, pokud by tím však nedošlo k bezdůvodnému obohacení.⁸²

4.2. Okamžik vzniku práva na provizi

Okamžik vzniku práva obchodního zástupce na provizi je upraven v ustanoveních § 2503 a § 2504 OZ, přičemž se rozlišují dvě situace v závislosti na tom, zda bylo mezi obchodním zástupcem a zastoupeným sjednáno pouze obstarání příležitosti k uzavření obchodu s určitým obsahem či nikoliv.

V prvním případě tak vzniká obchodnímu zástupci právo na provizi obstaráním výše uvedené příležitosti, přičemž musí být prokazatelné, že se o tuto příležitost k obchodu přičinil právě on. Je potřeba, aby si smluvní strany ve smlouvě o obchodním zastoupení co nejpřesněji specifikovaly, co je konkrétně chápáno pod obstaráním příležitosti v tom kterém konkrétním případě, aby tak předešli případným sporům v budoucnu.⁸³ Způsob úpravy práva na provizi v tomto případě považují za velmi benevolentní a výhodnou pro obchodního zástupce, neboť nezáleží, zda byl předmětný obchod uzavřen či nikoliv. Dispozitivní povaha ustanovení § 2503 OZ dává smluvním stranám možnost se od něj odchýlit a upravit vznik práva na provizi při obstarání příležitosti jiným způsobem, který jim bude vyhovovat.

V případě, kdy si smluvní strany mezi sebou nesjednají, že obchodní zástupce obstará pro zastoupeného jen příležitost k uzavření obchodů s určitým obsahem, dává dispozitivní charakter ustanovení § 2504 OZ možnost, aby si smluvní strany mezi sebou sjednaly okamžik vzniku práva na provizi a rovněž její placení. V případě, že tak neučiní, bude se postupovat podle zákonné úpravy, která stanoví následující okamžiky vzniku práva obchodního zástupce na provizi.

Jsou jimi tak okamžiky, kdy zastoupený splnil povinnost nebo byl připraven, na základě uzavřené smlouvy s třetí osobou, jí splnit a dále okamžik, kdy třetí osoba

⁸² MAREK, Karel. In: ČÁP, Zdeněk; KOVAŘÍK, Zdeněk; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář – II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, str. 1742. ISBN 9788073574918.

⁸³ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1630. ISBN 9788074786389.

splnila závazek ze smlouvy mezi jí a zastoupeným. Smluvní strany by si ve smlouvě o obchodním zastoupení měli upravit vzájemnou informační povinnost o okolnostech uzavírání jednotlivých smluv se třetími stranami, včetně informací o lhůtě a způsobu plnění těchto smluv.⁸⁴

Právo na provizi dle § 2504 odst. 2 OZ může vzniknout nejpozději v okamžiku, kdy třetí osoba splnila svou část závazku nebo byla povinna jí plnit za předpokladu, že zastoupený splnil svojí část. Nicméně právo na provizi vznikne již uzavřením obchodu, pokud třetí osoba je povinna uskutečnit své závazky až po uplynutí doby přesahující šest měsíců od doby sjednání obchodu mezi ní a zastoupeným (například kupní smlouva mezi zastoupeným a zákazníkem, kdy je splatnost kupní ceny sjednána později ve vazbě na poskytnutí úvěru kupujícímu).⁸⁵ V daném případě tak není vznik práva obchodního zástupce vázán na vznik povinnosti některé ze stran smlouvy, tj. zastoupeného či třetí osoby, ani na faktické splnění. Pro obchodního zástupce je tak výhodné vyvíjet svojí činnost k uzavírání dlouhodobých smluv, kdy třetí osoba bude plnit své závazky ze smlouvy až po uplynutí doby šesti měsíců.⁸⁶ Mnohem spravedlivější by dle mého názoru bylo, aby v daném případě obchodnímu zástupci náležela pouze částečná provize, obchodní zástupce by tak nebyl motivován k vyvíjení činnosti k uzavírání smluv se třetími osobami, kdy tyto jsou povinny plnit až po lhůtě šesti měsíců od uzavření předmětné smlouvy. Od ustanovení § 2504 odst. 2 OZ se nelze odchýlit v neprospěch obchodního zástupce.

4.3. Výše provize a její splatnost

Výše provize by měla být primárně stanovena ve smlouvě o obchodním zastoupení, jak předpokládá § 2499 OZ, přičemž smluvní strany si mohou stanovit její výši různým způsobem, například tak může být stanovena zlomkem nebo procentem z plnění zákazníka, ke kterému se smluvně zavázal vůči zastoupenému, dále paušální

⁸⁴ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1631. ISBN 9788074786389.

⁸⁵ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 912. ISBN 9788074002878.

⁸⁶ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 415. ISBN 9788074003370.

částkou,⁸⁷ či kombinací obou způsobů, kdy obchodnímu zástupci náleží pevná měsíční částka, ke které se pak přičítají procenta z uzavřených obchodů. Dle ustanovení § 2499 odst. 3 OZ se pak za složku provize považuje každá část úplaty, jejíž výše se mění podle počtu a hodnoty uzavřených obchodů.

V případě, že základem pro určení výše provize je rozsah povinností splněných třetí osobou, pak se do daného základu započte i plnění, které nebylo uskutečněno z důvodů na straně zastoupeného, čímž je tak obchodní zástupce chráněn před neprofesionálním jednáním zastoupeného.

Určení výše provize není podstatnou náležitostí smlouvy o obchodním zastoupení, pokud si jí tak smluvní strany ve smlouvě neupraví, dává § 2499 odst. 1 OZ návod na její určení. Předně má obchodní zástupce nárok na provizi ve výši, která odpovídá zvyklostem v místě jeho činnosti, vzhledem k druhu zboží nebo služeb, které jsou předmětem obchodů, k nimž vyvíjí svojí činnost na základě smlouvy o obchodním zastoupení. V případě, že takové zvyklosti nejsou, což může být zejména v případech uvádění nového výrobku či služby na trh, má obchodní zástupce nárok na provizi v rozumné výši, která zohledňuje podstatné okolnosti uskutečněného úkonu,⁸⁸ což může v praxi činit komplikace, neboť rozumná výše je neurčitým právním pojmem a bude tak záležet na rozhodovací praxi, kde se výše provize v daném případě ustálí.⁸⁹ Z tohoto důvodu tak považují za velmi praktické stanovit výši provize zejména v případech uvádění nových výrobků či služeb na trh.

Občanský zákoník respektuje v § 2500 obecnou zásadu, podle které jsou v provizi zahrnuty i náklady spojené s obchodním zastoupením. To nevylučuje, aby si smluvní strany upravili ve smlouvě o obchodním zastoupení, že obchodnímu zástupci budou proplaceny prokazatelně vynaložené náklady. Smluvní strany si mohou mezi sebou stanovit, že na výše zmíněné náklady má obchodní zástupce právo i v případech, kdy mu nevznikne právo na provizi. Pokud tak neučiní, platí, že obchodnímu zástupci vznikne právo na úhradu nákladů pouze v případech, kdy mu zároveň vznikne právo na provizi.⁹⁰ Příkladem takových nákladů mohou být cestovní náklady či náklady spojené

⁸⁷ § 2499 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁸⁸ MAREK, Karel. In: ČÁP, Zdeněk; KOVAŘÍK, Zdeněk; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář – II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, str. 1742. ISBN 9788073574918.

⁸⁹ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1628. ISBN 9788074786389.

⁹⁰ § 2500 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

s ubytováním, které mohou dosahovat v určitých případech zcela jistě vysokých částek, zejména v případech, kdy na základě smlouvy o obchodním zastoupení bylo jako rozhodné území obchodnímu zástupci svěřena celá Česká republika a vzhledem k druhu obchodů, k nimž vyvíjí svojí činnost, je nezbytností jeho osobní přítomnost u potenciálních zákazníků. Bude vždy záležet na vůli smluvních stran, zda si upraví náhradu nákladů vedle provize či zda budou vycházet z obecné zásady, že provize pokrývá veškeré náklady obchodního zástupce, jež mu při činnosti pro zastoupeného vznikly.

Provize je splatná dle § 2505 OZ nejpozději poslední den měsíce následujícího po skončení čtvrtletí, ve kterém vzniklo obchodnímu zástupci právo na danou provizi. Tento způsob stanovení splatnosti provize se použije, pokud si strany mezi sebou nedomluví splatnost jinou, která dle povahy právní úpravy nesmí být delší než výše uvedená.

4.4. Doklad o provizi

Pro vyplacení provize je ze strany zastoupeného vyžadováno, aby obchodnímu zástupci předal výkaz o dlužné provizi, přičemž smluvní strany mají právo si ve smlouvě o obchodním zastoupení upravit možnost předávání výkazů, ze kterých bude zřejmá výše provize, tedy jaké obchody byly na základě činnosti obchodního zástupce uzavřeny, včetně dalších okolností důležitých pro její vypočtení. V případě, že si smluvní strany mezi sebou neujednají způsob a lhůtu předávání výše uvedených výkazů, budou se jejich práva a povinnosti řídit zákonnou úpravou, podle níž je zastoupený povinen předat obchodnímu zástupci výkaz o dlužné provizi nejpozději poslední den měsíce následujícího po skončení čtvrtletí, ve kterém se provize stala splatnou. Takovýto výkaz pak musí obsahovat hlavní údaje rozhodné pro výpočet provize za předmětné období. Výkaz o dlužné provizi dle § 2506 odst. 1 OZ tak musí být předán nejpozději poslední den následujícího měsíce po skončení čtvrtletí, ve kterém vznikl obchodnímu zástupci nárok na provizi.⁹¹ Stejnou lhůtu pro předávání výkazu o dlužné provizi stanoví rovněž čl. 12 Směrnice. Nicméně ustanovení § 2506

⁹¹ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 912. ISBN 9788074002878.

dost. 1 OZ,⁹² týkající se předávání výkazu od dlužné provizi je formulována podle mého názoru dost nepřesným a matoucím způsobem a dalo by se vykládat i způsobem, který si dovolím ukázat na následujícím konkrétním případě. Zastoupený a obchodní zástupce si mezi sebou nedomluví splatnost provize, která se tak bude řídit úpravou dle § 2505 NOZ, tudíž provize pro obchodního zástupce za leden až březen bude splatná nejpozději 30. dubna. Zastoupený by pak byl povinen předat výkaz o dlužné provizi nejpozději do 31. července, což je poslední den měsíce následující po čtvrtletí, kdy se provize stala splatnou. V daném případě by tak obchodní zástupce nevěděl tři měsíce, zda provize, která mu byla vyplacena, byla vyplacena ve správné výši či nikoliv. Daný způsob stanovení lhůty k předání výkazu o dlužné provizi by tak byl zcela v neprospěch obchodního zástupce a postrádá logiku, nicméně způsob předání výkazu o dlužné provizi dle § 2506 odst. 1 OZ lze podle mého názoru vykládat i tímto způsobem.

Dále v ustanovení § 2506 odst. 2 NOZ je stanovena povinnost zastoupeného zpřístupnit obchodnímu zástupci veškeré údaje, nejméně však ty, které jsou potřeba k ověření výše provize.⁹³ Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o údaje z účetních nebo obdobných záznamů, nemá je obchodní zástupce sám k dispozici,⁹⁴ neboť nemusí být veřejně dostupné, nicméně jsou důležité pro ochranu ekonomických zájmů zastoupeného.⁹⁵

Vzhledem k povaze právní úpravy není možné sjednat takové podmínky, které zhoršují postavení obchodního zástupce oproti právní úpravě obsažené v zákoně, to však nebrání tomu, aby si smluvní strany ve smlouvě o obchodním zastoupení upravili způsob předávání výkazů o provizi, včetně lhůty k předání takovým způsobem, který bude vyhovovat oběma stranám, ovšem při respektování výše uvedené podmínky.

⁹² § 2506 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník: „Zastoupený předá obchodnímu zástupci výkaz o dlužné provizi nejpozději poslední den měsíce následujícího po skončení čtvrtletí, ve kterém se provize stala splatnou. Ve výkazu uvede hlavní údaje rozhodné pro vypočtení provize“.

⁹³ § 2506 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁹⁴ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H Beck, 2014, str. 913. ISBN 9788074002878.

⁹⁵ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1632. ISBN 9788074786389.

5. Trvání a zánik obchodního zastoupení

Smluvní strany mají možnost uzavřít smlouvu o obchodním zastoupení na dobu určitou či neurčitou, záleží tedy na jejich vůli, jakou dobu trvání smlouvy zvolí. Pokud smluvní strany chtějí uzavřít smlouvu na dobu určitou, musí tak výslovně dobu trvání smlouvy upravit ve smlouvě, či vůle smluvních stran být vázán na dobu určitou musí vyplývat z jejího účelu, např. po dobu konání speciální akce apod. Smluvní vztah mezi obchodním zástupcem a zastoupeným v tomto případě končí uplynutím sjednané doby.⁹⁶ Dle ustanovení § 2509 odst. 2 OZ řídí-li se však strany smlouvou o obchodním zastoupení, která byla sjednána na dobu určitou, i po skončení sjednané doby, dochází ze zákona ke změně dosavadní smlouvy uzavřené na dobu určitou na smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou. Vzhledem k dispozitivní povaze výše uvedeného ustanovení, mají smluvní strany možnost se od něj odchýlit a možnost přeměny smlouvy uzavřené na dobu určitou na smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou v daném případě vyloučit.⁹⁷

Chtějí-li smluvní strany uzavřít smlouvu na dobu neurčitou, mohou tak učinit výslovně ve smlouvě o obchodním zastoupení. Pokud si smluvní strany dobu trvání ve smlouvě neupraví a nevyplývá-li to ani z jejího účelu, platí dle § 2509 odst. 1 OZ, že obchodní zastoupení bylo uzavřeno na dobu neurčitou.⁹⁸

V případě, že smluvní strany mezi sebou uzavřou smlouvu o obchodním zastoupení na dobu neurčitou, mohou dle § 2510 odst. 1 OZ jí ukončit výpovědí, přičemž výpovědní lhůta pro obchodního zástupce i zastoupeného je stejná a je odstupňována podle délky trvání obchodního zastoupení od jeho vzniku do podání výpovědi.⁹⁹ To však nebrání, aby si smluvní strany sjednali delší výpovědní dobu za předpokladu, že doba, kterou je vázán zastoupený nesmí být kratší než doba, kterou musí dodržet obchodní zástupce. Není tak možné, aby výpovědní lhůta pro obchodního zástupce činila pět měsíců a pro zastoupeného tři měsíce. Výpovědní doba je zákonem

⁹⁶ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 412. ISBN 9788074003370

⁹⁷ PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vyd. Praha: ASPI a. s., 2006, str. 275. ISBN 8073572028.

⁹⁸ § 2509 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁹⁹ TOMSA, Miloš. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, str. 1275. ISBN 9788073574918.

stanovena pro první rok trvání obchodního zastoupení na jeden měsíc, pro druhý rok trvání obchodního zastoupení na dva měsíce a pro třetí a následující roky trvání obchodního zastoupení je stanovena na tři měsíce. Kratší výpovědní doba sjednat mezi stranami nelze, pokud by si tak strany ujednaly, nepřihlíželo by se k danému ujednání.¹⁰⁰

Podle čl. 15 odst. 3 Směrnice si mohou členské státy pro čtvrtý rok trvání smlouvy stanovit výpovědní lhůtu v délce čtyřech měsíců, pro pátý rok v délce pěti měsíců a pro následující roky výpovědní lhůtu v délce šesti měsíců. Takovou úpravu však občanský zákoník nepřevzal.¹⁰¹

Nesprávně uvedenou délkou výpovědní doby ve smlouvě o obchodním zastoupení se zabýval Nejvyšší soud České republiky v usnesení 32 Cdo 3256/2007 ze dne 22. 10. 2008. V daném sporu šlo o situaci, kdy zastoupená podala výpověď v druhém roku trvání smlouvy, z důvodů porušení povinností obchodním zástupcem, který prodával zboží, které mělo vůči zboží distribuovaného zastoupenou konkurenční povahu. Zastoupená ve výpovědi nesprávně uvedla délku výpovědní lhůty, místo dvou měsíců v souladu s § 669 odst. 3 ObchZ, uvedla výpovědní lhůtu v délce trvání jednoho měsíce. Nejvyšší soud ve svém usnesení konstatoval, že obchodní zástupce si musel být vědom toho, že skutečná délka výpovědní lhůty je dva měsíce, v souladu s kogentním ustanovením § 669 odst. 3 ObchZ a navíc ve smlouvě o obchodním zastoupení mezi jím a zastoupenou byla délka výpovědní doby stanovena správně.¹⁰²

V případě přeměny smlouvy o obchodním zastoupení z doby určité na dobu neurčitou, dle § 2509 OZ, se pro určení délky výpovědní doby vezme v potaz vedle doby trvání obchodního zastoupení od jeho přeměny i doba trvání obchodního zastoupení před přeměnou, tj. doba určitá. Trvalo-li tak například obchodní zastoupení na dobu určitou 24 měsíců a poté se smluvní strany smlouvou o obchodním zastoupení řídily dále po dobu dalších 15 měsíců, výpovědní doba obchodního zastoupení tak bude činit 3 měsíce.¹⁰³

¹⁰⁰ § 2510 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁰¹ Čl. 15 odst. 3 Směrnice Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie, [cit. 25. 5. 2015].

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 3256/2007.

¹⁰³ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 919. ISBN 9788074002878.

Výpovědní doba končí dle § 2510 OZ posledním dnem kalendářního měsíce. Například byla-li doručena výpověď obchodnímu zástupci 15. 3. 2015, přičemž smlouva o obchodním zastoupení mezi jím a zastoupeným byla uzavřena k 1. 1. 2015, na dobu neurčitou, ve výše uvedeném případě tak, dle zákonné úpravy, výpovědní doba končí 30. 4. 2015. Vzhledem k dispozitivní úpravě daného ustanovení je možné, aby si konec výpovědní doby smluvní strany upravili odchylně od zákonné úpravy.

Pokud si smluvní strany mezi sebou sjednají smlouvu o výhradním obchodním zastoupení, mohou dle § 2512 odst. 1 OZ jí vypovědět v případech, kdy objem obchodů v posledních dvanácti měsících nedosáhl objemu obchodů, které si mezi sebou ujednaly smluvní strany. Pokud by smlouva o obchodním zastoupení neobsahovala stanovení objemu obchodů, bude rozhodovat v tomto případě objem přiměřený odbytovým možnostem, tzn. objem výrobků či služeb pro konkrétní trh, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení s přihlédnutím k situaci na trhu a tržnímu postavení obou smluvních stran.¹⁰⁴ Domnívám se, že tato možnost výpovědi se vztahuje pouze pro výhradní obchodní zastoupení uzavřené na dobu určitou, byť prof. JUDr. P. Raban, CSc.¹⁰⁵ tuto možnost přiznává i výhradnímu zastoupení na dobu neurčitou. Naopak JUDr. Ing. P. Horák, Ph.D. v komentáři k občanskému zákoníku¹⁰⁶ zmiňuje, že tato varianta připadá v úvahu u výhradního obchodního zastoupení na dobu určitou, s čímž se zcela ztotožňuji, neboť pokud by bylo možné vypovědět výhradní obchodní zastoupení na dobu neurčitou nejdříve po roce, vedlo by to dle mého názoru k tomu, že možnost uzavřít smlouvu o obchodním zastoupení na dobu neurčitou by využívalo jen malé procento podnikatelů, neb by to pro ně nebylo výhodné, zejména v situacích, kdy se smluvní strany natolik neznají, aby spolu uzavřeli smlouvu na dobu delší než rok a pro začátek spolupráce by tak uzavírali smlouvu o výhradním obchodním zastoupení na dobu určitou s kratším trváním např. čtyři měsíce. Navíc z logicky věci vyplývá, dle mého názoru, že tento způsob výpovědi je dán pro výhradní zastoupení na dobu určitou neboť takovýto vztah mezi zastoupeným a obchodním zástupcem končí uplynutím

¹⁰⁴ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1636. ISBN 9788074786389.

¹⁰⁵ RABAN, Přemysl. In: RABAN, Přemysl. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2013, str. 314-315. ISBN 9788087713105. "V obou případech, tj. jak v případě vztahu na dobu neurčitou tak na dobu určitou, je možno vypovědět obchodní zastoupení výhradní, jestliže nedosáhl objem obchodů v posledních 12 měsících objemu předpokládaného smlouvou nebo přiměřeného odbytovým možnostem".

¹⁰⁶ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 919. ISBN 9788074002878.

doby, na který byl sjednán. Cílem zákonodárce tak, dle mého názoru, tak bylo v daném případě poskytnout oběma smluvním stranám možnost vypovědět výhradní zastoupení uzavřené na delší dobu v případech, kdy je zřejmé, že díky nedostatku objemu sjednaných obchodů výše uvedený vztah smluvních stran neplní svoji funkci, pro kterou byl sjednán. Tento způsob výpovědi výhradního obchodního zastoupení na dobu určitou mi přijde velmi praktický zejména v situacích, kdy výhradní zastoupení mezi smluvními stranami bylo sjednáno na dobu například čtyř let a po dvou letech trvání zastoupení se ukáže, že není reálné splnit objem obchodů sjednaných ve smlouvě o obchodním zastoupení, například z důvodu ekonomické krize. Nadto výhradní obchodní zastoupení na dobu neurčitou lze vypovědět ve lhůtách a za podmínek dle § 2510 OZ. Právní úprava výhradního obchodního zastoupení v občanském zákoníku neobsahuje žádné ustanovení, ze kterého by vyplývalo, že nelze výhradní obchodní zastoupení na dobu neurčitou vypovědět kdykoliv, ale až po roce jeho trvání.

Možnost výpovědi z výše uvedeného důvodu je dána oběma smluvním stranám, lze se domnívat, že v praxi tak bude zastoupený podávat výpověď např. z důvodu nedostatečných schopností obchodního zástupce, obchodní zástupce např. z důvodu nedostatečné výnosnosti území, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení či v případě nedostatečné konkurenceschopnosti výrobku nebo služby zastoupeného, které v rámci své činnosti nabízí potenciálním zákazníkům.¹⁰⁷ Výpovědní doba v tomto případě je stejná jako u výpovědi obchodního zastoupení na dobu neurčitou, tj. jeden měsíc pro první rok trvání obchodního zastoupení, dva měsíce pro druhý rok trvání obchodního zastoupení a tři měsíce pro třetí a následující roky trvání obchodního zastoupení. Smluvní strany mohou taktéž za podmínek upravených v § 2510 OZ délku výpovědní doby prodloužit.

Při porušení výhradního obchodního zastoupení, tj. v případech kdy jedna ze smluvních stran spolupracuje na daném trhu i s jinou osobou,¹⁰⁸ umožňuje OZ v § 2513 oběma smluvním stranám možnost vypovědět smlouvu o obchodním zastoupení bez výpovědní lhůty. Jedná se tedy konkrétně o ty případy, kdy obchodní zástupce vykonává činnosti, jež jsou předmětem smlouvy o obchodním zastoupení i pro jiné

¹⁰⁷ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 418. ISBN 9788074003370.

¹⁰⁸ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1638. ISBN 9788074786389.

osoby nebo v případech, kdy zastoupený používá pro obchody, jež jsou předmětem smlouvy mezi jím a obchodním zástupcem, jiného zástupce. Takto vypovědět obchodní zastoupení je možné i v případech, kdy výhradní postavení má pouze jedna strana. V případě, že je výpověď pro porušení exkluzivity podána zastoupeným, nemá obchodní zástupce nárok na zvláštní odměnu. Podání výpovědi je v takovémto případě totiž potřeba chápat jako ukončení obchodního zastoupení z důvodů, které by jinak zastoupeného opravňovaly k odstoupení od smlouvy podle § 2517 písm. a) OZ. Podáním výpovědi z důvodu porušení výhradního obchodního zastoupení není dotčeno právo smluvních stran na náhradu škody.¹⁰⁹

6. Zvláštní odměna

V případech stanovených zákonem může obchodní zástupce požadovat při skončení obchodního zastoupení po zastoupeném zvláštní odměnu, která je kompenzací za to, že obchodní zástupce získal za trvání obchodního zastoupení pro zastoupeného nové zákazníky či podstatně rozvinul obchod se stávajícími zákazníky a po skončení obchodního zastoupení tak za ně v budoucnu žádnou provizi nedostane,¹¹⁰ čímž je obchodní zástupce chráněn například pro situace, kdy je využit zastoupeným k vytvoření povědomosti o jeho podnikání a následně je s ním spolupráce ukončena poté, co je výrobní kapacita zastoupeného naplněna.

Podmínky pro získání zvláštní odměny stanoví občanský zákoník v ustanovení § 2514, přičemž tyto musejí být splněny kumulativně, jsou jimi tak:

- 1) Zánik obchodního zastoupení, přičemž je zcela nerozhodné, zda byl smluvní vztah ukončen uplynutím doby, odstoupením od smlouvy, výpovědí, smrtí, dohodou či jiným způsobem.¹¹¹ Zároveň je však potřeba podotknout, že v ustanovení § 2517 OZ jsou stanoveny výjimky, kdy právo na zvláštní odměnu obchodnímu zástupci nevzniká. Jsou jimi případy, kdy zastoupený ukončil obchodní zastoupení pro takové porušení povinnosti obchodního zástupce,

¹⁰⁹ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 920. ISBN 9788074002878.

¹¹⁰ NOVOTNÝ, Petr. *Nový občanský zákoník.: Smluvní právo*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, str. 198. Právo pro každého (Grada). ISBN 9788024751641.

¹¹¹ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 419. ISBN 9788074003370.

vyplývající ze smlouvy o obchodním zastoupení či z občanského zákoníku, které by ho opravňovaly k odstoupení od smlouvy. Dále v případě převodu práv a povinností, resp. smlouvy o obchodním zastoupení, obchodním zástupcem na třetí osobu a v případě ukončení obchodního zastoupení obchodním zástupcem z jiného důvodu než porušení na straně zastoupeného či z důvodu věku, nemoci či invalidity a není-li možné po obchodním zástupci rozumně požadovat, aby ve své činnosti pokračoval.

- 2) Obchodní zástupce svojí činností, na základě smlouvy o obchodním zastoupení, získal pro zastoupeného nové zákazníky či významně rozvinul obchod s dosavadními zákazníky a zastoupený má dosud z výše uvedených obchodů výhody.
- 3) Placení zvláštní odměny, jako vypořádání mezi obchodním zástupcem a zastoupeným, musí být s ohledem na všechny okolnosti případu spravedlivé. Je proto potřeba vzít v úvahu zejména provizi, kterou obchodní zástupce zánikem obchodního zastoupení ztrácí, přičemž tato provize se musí vztahovat na ty konkrétní obchody, kterými získal pro zastoupeného nové zákazníky nebo rozvinul významně obchod se stávajícími zákazníky. Stejně tak je potřeba vzít v úvahu případné ujednání či neujednání konkurenční doložky.¹¹²

Výše uvedené podmínky vzniku nároku na zvláštní odměnu (dříve nazývané odškodněním) potvrdil v rozsudku 32 Cdo 3359/2011 ze dne 26. 10. 2011 Nejvyšší soud, přičemž konstatoval, že hodnocení spravedlivosti zvláštní odměny nelze redukovat pouze na vyhodnocení výše provize a skutečnosti, zda byla či nebyla sjednána konkurenční doložka, ale je potřeba vzít v úvahu veškeré okolnosti daného případu, které mají význam pro posouzení, zda je placení zvláštní odměny spravedlivé.¹¹³

Spravedlností zvláštní odměny a nároku na ní se zabýval Nejvyšší soud v usnesení 32 Odo 1001/2006 ze dne 30. 4. 2008, ve sporu, který vznikl z důvodu nedostatečného odškodnění obchodní zástupkyně, která byla pojišťovací agentkou. Nejvyšší soud v daném případě konstatoval, že bývalá obchodní zástupkyně je značně omezena ve své další výdělečné činnosti neb mezi smluvními stranami byla sjednána konkurenční doložka v délce 18 měsíců, navíc bývalá zastoupená měla prokazatelně,

¹¹² § 2514 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 32 Odo 1001/2006.

v důsledku získání nových klientů a rozvinutí obchodů se stávajícími zákazníky, výhody z těchto obchodů zprostředkovaných obchodní zástupkyní i po skončení obchodního zastoupení. Nejvyšší soud se tak ztotožnil se soudem prvního stupně, že v daném případě je placení odškodnění spravedlivé a to nejen vzhledem k výhodám, které má zastoupená ze získaných zákazníků obchodní zástupkyní, a to jak v době trvání obchodního zastoupení, ale i dříve neb obchodní zástupkyně byla v pracovním poměru vůči zastoupené. Navíc bylo správně soudem prvního stupně zohledněno, že obchodní zástupkyně plnila své povinnosti řádně a obchodní zastoupení zaniklo ze strany zastoupené, navíc bez udání důvodu. Vzhledem ke všem výše uvedeným okolnostem nižší soudy rozhodly, že obchodní zástupkyně má nárok na maximální výši zvláštní odměny rovnající se roční provizi za uzavřené pojistné smlouvy.¹¹⁴

Jsou-li splněny zákonné podmínky, není právo na zvláštní odměnu dotčeno, dle § 2514 odst. 2 OZ, ani v případě zániku obchodního zastoupení smrtí obchodního zástupce.

Občanský zákoník v § 2515 stanoví pouze maximální výši zvláštní odměny nikoliv její minimální výši, což si myslím, že může v praxi při určování její výše, způsobit obtíže. Při určení výše zvláštní odměny je potřeba vzít v úvahu ekonomický přínos obchodního zástupce pro zastoupeného, stejně tak je potřeba přihlídnout k uzavření resp. případnému neuzavření konkurenční doložky, k výši provize, kterou ukončením obchodního zastoupení obchodní zástupce ztrácí, k získání nových klientů, včetně míry rozvinutí obchodů zastoupeného se stávajícími zákazníky.¹¹⁵

Maximální výše zvláštní odměny pro obchodního zástupce se liší v závislosti na délce trvání obchodního zastoupení, občanský zákoník upravuje tři způsoby určování její maximální výše a to v případech, kdy obchodní zastoupení trvalo méně než jeden rok, méně než pět let a více jak pět let. V zásadě by zvláštní odměna neměla překročit průměrnou roční provizi.¹¹⁶

V případě, že obchodní zastoupení trvalo méně než jeden rok, výše zvláštní odměny nesmí přesáhnout úhrn provizí za celou dobu trvání obchodního zastoupení. Pokud tedy obchodní zastoupení trvalo například 6 měsíců a za tu dobu obdržel

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 32 Odo 1001/2006.

¹¹⁵ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 421. ISBN 9788074003370.

¹¹⁶ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 924. ISBN 9788074002878.

obchodní zástupce provize v celkové výši 240.000,- Kč, nesmí zvláštní odměna v daném případě být vyšší než 240.000,- Kč. Oproti úpravě určení výše zvláštní odměny podle dřívější úpravy v § 669 odst. 2. ObchZ je v občanském zákoníku nově stanoven způsob výpočtu zvláštní odměny pro případy, kdy obchodní zastoupení trvalo méně než jeden rok.

Pokud obchodní zastoupení trvalo více než jeden rok a méně než pět let, vypočte se maximální výše zvláštní odměny z průměru odměn za celou dobu trvání obchodního zastoupení. V tomto případě je však úprava způsobu výpočtu v občanském zákoníku dle mého názoru nejednoznačná, neboť z ní zřetelně nevyplývá, že je potřeba pro výpočet zjistit průměrnou roční provizi, i když je to logické, neboť v daném případě se maximální výše zvláštní odměny vypočítává z průměrné roční provize za dobu trvání obchodního zastoupení.¹¹⁷

A nakonec pokud obchodní zastoupení trvá více než pět let, nesmí zvláštní odměna překročit roční odměnu vypočtenou z ročního průměru odměn, jenž získal obchodní zástupce za posledních pět let. Pokud tedy obchodní zastoupení trvalo například 15 let, pro výpočet provize se vezmou pouze výše provizí za posledních pět let, což může znamenat pro obchodního zástupce výhodu v případech, kdy během trvání obchodního zastoupení nabral zkušenosti a rozvinul své dovednosti, díky čemuž se mu v posledních letech trvání obchodního zastoupení dařilo na rozdíl od začátku spolupráce se zastoupeným, neboť zvláštní odměna se počítá pouze za posledních pět let trvání obchodního zastoupení, jak již bylo výše řečeno.¹¹⁸

Výpočtem výše zvláštní odměny, resp. jejím rozdělením na tři fáze, se zabýval Evropský soudní dvůr v rozsudku C-348/07 ze dne 26. března 2009 ve věci Turgay Semen proti Deutsche Tamoil GmbH. Cílem první fáze je, v souladu s čl. 17 odst. 2 písm a) první odrážka Směrnice, vyčíslení výhod zastoupeného (zmocnitele) z obchodů, které získal obchodní zástupce. Cílem druhé fáze je pak, dle čl. 17 odst. 2 písm. a) druhá odrážka Směrnice ověřit, zda výše zvláštní odměny, která byla stanovena na základě výše uvedených kritérií je spravedlivá s ohledem na všechny okolnosti daného případu a s ohledem na ztráty provizí vzniklých obchodnímu zástupci. Maximální výše zvláštní odměny je upravena v čl. 17 odst. 2 písm. b) Směrnice, podle které její výše nesmí

¹¹⁷ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 924. ISBN 9788074002878.

¹¹⁸ § 2515 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

překročit částku, která odpovídá roční provizi vypočítané z ročního průměru odměn, jež získal obchodní zástupce za posledních pět let. V případě, že smluvní vztah trval méně než pět let, je výše zvláštní odměny vypočítána z průměru za dotčené období trvání smlouvy. Ve třetí fázi se tak na výši vypočtené zvláštní odměny uplatní maximální výše zvláštní odměny, a to pouze v případech, kdy tato maximální výši převyšuje.¹¹⁹

K tomu, aby obchodnímu zástupci vznikl nárok na zvláštní odměnu, musí své právo uplatnit u zastoupeného, a to v zákonné prekluzivní lhůtě, které dle § 2516 OZ činní jeden rok od ukončení obchodního zastoupení. Formu, jakou má své právo obchodní zástupce uplatnit, občanský zákoník nikterak nespécifikuje. Bude tak zřejmě postačovat prosté oznámení obchodního zástupce, že své právo uplatňuje.¹²⁰

Právo na zvláštní odměnu obchodnímu zástupci nevzniká za každých okolností. Ustanovení § 2517 OZ stanoví tři případy, ve kterých nárok nevzniká. Prvním případem je situace, kdy smluvní vztah byl ukončen ze strany zastoupeného, protože obchodní zástupce porušil své povinnosti takovým způsobem, které by opravňovalo zastoupeného odstoupit od smlouvy.¹²¹ Mezi ukončením vztahu a porušením povinností obchodního zástupce stanovených smlouvou o obchodním zastoupení a občanským zákoníkem musí být úzká spojitost.¹²² Bude se tak jednat například v případech porušení exkluzivity dle § 2513 OZ nebo v případech podstatného porušení smlouvy dle § 2001 a násl. OZ. Není nutnou podmínkou v daném případě, kdy obchodnímu zástupci právo na odškodnění nevzniká, aby zastoupený od smlouvy skutečně odstoupil, či podal výpověď. Bude ovšem povinen prokázat skutečnosti, které jej k odstoupení od smlouvy opravňovaly.¹²³

Druhým případem, ve kterém nevzniká obchodnímu zástupci nárok na zvláštní odměnu je ukončení smluvního vztahu ze strany obchodního zástupce, za podmínky, že k takovému ukončení nedošlo z důvodů spočívajících na straně zastoupeného nebo ze sociálních důvodů na straně obchodního zástupce, jimž jsou věk, invalidita nebo nemoc a nelze-li po obchodním zástupci spravedlivě požadovat, aby ve své činnosti pro

¹¹⁹ Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 26. března 2009. Turgay Semen proti Deutsche Tamoil GmbH.

¹²⁰ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 420. ISBN 9788074003370.

¹²¹ Tamtéž str. 421.

¹²² HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 927. ISBN 9788074002878.

¹²³ TOMSA, Miloš. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, str. 1277. ISBN 9788074003547.

zastoupeného pokračoval.¹²⁴ V tomto případě je tak obchodní zástupce chráněn před šikanózním jednáním zastoupeného, tedy od jednání, které by prakticky obchodního zástupce donutilo k podání výpovědi, např. hrubé a urážlivé jednání ze strany zastoupeného, stejně jako před překážkami sociálního charakteru, jimiž jsou invalidita, věk či nemoc. Bude vždy záležet na okolnostech konkrétního případu, zda lze požadovat na obchodním zástupci, aby ve své činnosti pokračoval či nikoliv. Určitě tak, dle mého názoru, nelze rozumně požadovat na obchodním zástupci, aby ve své činnosti pokračoval v případech, kdy mu jeho indispozice nedovoluje osobní přítomnost u potenciálních zákazníků a taková osobní přítomnost je pro sjednávání obchodů nezbytně nutná. Naopak pokud by ovšem ke všem okolnostem daného případu bylo možné plnohodnotně sjednávat obchody pomocí prostředků umožňující dálkovou komunikaci a této činnosti by byl obchodní zástupce vzhledem ke své indispozici schopen, je dle mého názoru rozumné požadovat, aby ve své činnosti pokračoval. V takovýchto případech ukončení obchodního zastoupení ze strany obchodního zástupce by pak nárok na zvláštní odměnu, dle mého názoru, neměl.

Posledním případem, kdy obchodnímu zástupci nevzniká právo na zvláštní odměnu, je pokud obchodní zástupce převede svá práva a povinnosti z obchodního zastoupení na třetí osobu. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o novaci smlouvy o obchodním zastoupení, je potřeba k danému převodu souhlasu zastoupeného.¹²⁵ Předpokládá se, že v případech převodu práv a povinností z obchodního zastoupení je zvláštní odměna obchodního zástupce zahrnuta v úplatě za převod.¹²⁶

Ve výše uvedených případech, tj. v případě, kdy obchodní zástupce poruší své povinnosti, převede smlouvu o obchodní zastoupení na třetí osobu či podá výpověď z jiného důvodu, než z důvodu porušení na straně zastoupeného či ze sociálních důvodů, by nebylo spravedlivé, aby obchodnímu zástupci zůstalo právo na zvláštní odměnu.¹²⁷

Všechna ustanovení § 2514 - § 2517 OZ upravující zvláštní odměnu, jsou kompletně pojaty ve prospěch obchodního zástupce, není tedy možné se od nich odchýlit v jeho neprospěch. V případě, že tak smluvní strany učiní a ve smlouvě

¹²⁴ § 2517 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹²⁵ TOMSA, Miloš. In: ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C.H.Beck, 2010, str. 1278. ISBN 9788073574918.

¹²⁶ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H.Beck, 2010, str. 416. ISBN 9788074003370.

¹²⁷ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1640. ISBN 9788074786389.

sjednají méně výhodné podmínky ve prospěch obchodního zástupce, nebude se k takovým ujednáním přihlížet. To však nebrání, aby si smluvní strany ve smlouvě o obchodním zastoupení upravili příznivější podmínky pro vznik práva na zvláštní odměnu nebo prodloužili lhůtu k uplatnění nároku na zvláštní odměnu apod.

Pojem zvláštní odměna nahradil pojem právo na odškodnění, se kterým pracoval v § 669 a násl. obchodní zákoník, neb dle důvodové zprávy v daném případě se nejedná o odškodnění, ale o zvláštní odměnu za získané zákazníky nebo za rozvinutí obchodu s dosavadními zákazníky. Oba pojmy, tj. právo na náhradu škody a zvláštní odměnu se liší a uspokojení jednoho tak nenahrazuje uspokojení druhého, pokud tedy v konkrétním případě zastoupený způsobí protiprávně obchodnímu zástupci škodu, nemá na právo obchodního zástupce na náhradu škody vliv skutečnost, že od zastoupeného získal zvláštní odměnu.

7. Konkurenční doložka

Obchodní zástupce při své činnosti pro zastoupeného získává údaje a poznatky o jeho činnosti, je tedy pochopitelné, že v častých případech má zastoupený zájem na tom, aby po skončení obchodního zastoupení nemohl obchodní zástupce vykonávat určité činnosti, zejména ty, které byly předmětem smlouvy o obchodním zastoupení mezi jím a obchodním zástupcem, a které by pro něj tak mohly znamenat nežádoucí konkurenci. Občanský zákoník v § 2518 pro tyto případy dává oběma smluvním stranám možnost sjednat si konkurenční doložku, jedná se však o možnost nikoliv o povinnost sjednat konkurenční doložku. Vzhledem k jejímu omezujícímu charakteru vůči obchodnímu zástupci, bude k jejímu sjednání docházet zcela jistě častěji z podnětu zastoupeného.¹²⁸

Podstatou konkurenční doložky, je zákaz obchodního zástupce vykonávat po stanovenou dobu na určeném území nebo vůči určenému okruhu osob na tomto území činnosti mající soutěžní povahu vůči podnikání zastoupeného, zejména nesmí vykonávat tu činnost, která byla předmětem smlouvy o obchodním zastoupení mezi jím a zastoupeným. Výše uvedenou činnost nesmí obchodní zástupce vykonávat ani na

¹²⁸ TOMSA, Miloš. In: FALDYNA, František; POKORNÁ, Jarmila; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní právo: Meritum*. Praha: ASPI, 2005, str. 898. ISBN 8086395901.

vlastní ani na cizí účet. Pod sankcí neplatnosti nesmí být stanovena doba platnosti konkurenční doložky delší než dva roky od zániku obchodního zastoupení, stejně tak jsou zakázána jiná ujednání odporující výše uvedenému.¹²⁹ Podmínkou platnosti konkurenční doložky je tak povinnost: 1) zachovat nejvýše přípustnou zákonnou lhůtu, která činí 2 roky, 2) vymezit územní rozsah zákazu konkurence 3) dostatečně specifikovat činnost, přičemž zákaz se může vztahovat pouze na takovou činnost, jež byla předmětem smlouvy o obchodním zastoupení nebo jinou činnost mající soutěžní povahu vůči podnikání zastoupeného 4) dbát toho, aby zákaz konkurence neomezoval zástupce více, než kolik potřebuje potřebná míra ochrany zastoupeného, aby tak sjednáním konkurenční doložky v konkrétním případě nebylo popřeno právo obchodního zástupce na svobodné podnikání.¹³⁰

Oproti úpravě konkurenční doložky v § 672a ObchZ právní úprava konkurenční doložky obsažená v občanském zákoníku neobsahuje výslovné ustanovení o požadavku, aby konkurenční doložka byla sjednána v písemné formě. Vzhledem ke skutečnosti, že občanský zákoník vyžaduje pro smlouvu o obchodním zastoupení písemnou formu, domnívám se, že i dohoda o konkurenční doložce bude písemná. Dohodu o konkurenční doložce lze sjednat v rámci smlouvy o obchodním zastoupení, v rámci změny smlouvy o obchodním zastoupení či formou dodatku ke smlouvě.

V konkurenční doložce musí být, pod sankcí neplatnost, dostatečný popis zákazu činnosti obchodního zástupce, nicméně Nejvyšší soud v již citovaném rozsudku 23 Cdo 3859/2009 ze dne 28. 4. 2011 konstatoval, že pokud plyne ze smlouvy o obchodním zastoupení, jaké činnosti obchodní zástupce vykonává pro zastoupeného, postačuje v konkurenční doložce odkázat na obsah smlouvy a není již potřeba zakázat činnost znovu specifikovat v konkurenční doložce. Pokud ovšem ze smlouvy o obchodním zastoupení nelze dovodit, kterou konkrétní činnost a pro jaký druh zboží nesmí obchodní zástupce vykonávat, je konkurenční doložka neurčitá, tedy neplatná. Ve výše uvedeném případě šlo o spor mezi zastoupenou a obchodním zástupcem, který porušil své povinnosti ze smlouvy o obchodním zastoupení tím, že vedle zboží zastoupené (kočičí deky) nabízel i jiné zboží (výrobek Biolampa) na adresách, které získala zastoupená na základě jí provedené letáčkové akce. Smluvní strany si mezi sebou

¹²⁹ § 2518 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹³⁰ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 929. ISBN 9788074002878.

sjednali konkurenční doložku, která byla však neplatná pro neurčitost vymezení sortimentu zboží, na který se konkurenční doložka vztahuje, přičemž ani z obsahu smlouvy o obchodním zastoupení nebylo možné dovodit, kterou konkrétní činnost a pro jaký druh zboží není obchodní zástupce oprávněn vykonávat.¹³¹

Vymezení územního rozsahu, na který se vztahuje zákaz konkurence, je podstatnou náležitostí konkurenční doložky, pokud není v konkurenční doložce tento specifikován, není platná. Sjednáním konkurenční doložky dále nesmí dojít k popření práva obchodního zástupce na svobodné podnikání, což ve svém usnesení Odo 659/2005 ze dne 12. 7. 2006 konstatoval Nejvyšší soud. V daném případě si mezi sebou smluvní strany sjednaly konkurenční doložku v délce trvání 18 měsíců, bez specifikace územního rozsahu. Předmětná konkurenční doložka navíc zakazovala prodej výrobků, které svým charakterem byly podobné výrobkům zastoupené. Nejvyšší soud tak dovodil, že konkurenční doložka je absolutně neplatná, neboť je v rozporu s dobrými mravy, vymyká se smyslu a cílům, pro které se konkurenční doložka sjednává a v konečném důsledku by mohla znamenat vyloučení konkurence vůbec, nesledovala tedy jen ochranu zastoupené.¹³²

Na rozdíl od vymezení územního rozsahu, na který se vztahuje konkurenční doložka a stanovení doby trvání zákazu konkurence, není podmínkou platnosti konkurenční doložky okruh osob, vůči nimž nesmí obchodní zástupce na stanoveném území vykonávat činnost konkurenční povahy, což lze dovodit výkladem z ustanovení § 2518 OZ (dříve § 672a odst. 2 ObchZ). Danou skutečnost konstatoval Nejvyšší soud ve svém rozsudku 23 Cdo 508/2009 ze dne 30. 4. 2009. Cílem vymezení územního rozsahu a stanovení doby trvání zákazu konkurence je stanovení zřetelných hranic omezení práva podnikat obchodního zástupce, přičemž je potřeba respektovat, aby vymezený zákaz konkurence neomezoval obchodního zástupce více, než kolik vyžaduje potřebná míra ochrany zastoupeného. V daném případě však konkurenční doložka neobsahovala vymezení území, na které se zákaz konkurence vztahuje a byla tak neplatná. Vzhledem ke skutečnosti, že neplatnost konkurenční doložky pro chybějící ujednání o časovém či územním omezení zákazu je stanovena pouze na ochranu obchodního zástupce, musí se tedy této relativní neplatnosti dovolat pouze on.¹³³

¹³¹ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3859/2009.

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 7. 2006, sp. zn. 32 Odo 659/2005.

¹³³ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 508/2009.

Požadavek spravedlivé přiměřenosti konkurenční doložky a vzájemné vyváženosti pro obě strany vyslovil Nejvyšší soud v rozsudku 32 Odo 407/2005 ze dne 13. 6. 2007. V daném případě konstatoval, že „*konkrétní konkurenční doložka musí být sjednána tak, aby byla spravedlivě přiměřená a vzájemně vyvážená pro obě strany v souladu s čl. 26 odst. 1 LPS, podle něhož každý má právo na svobodnou volbu povolání a přípravu k němu, jakož i právo podnikat a provozovat jinou hospodářskou činnost. Na jedné straně nesmí bránit ve svobodném podnikání, na druhé straně musí chránit právo podnikatele na nerušené podnikání v zavedeném podniku. Konkurenční doložka musí být též vymezena či omezena co do předmětu, podmínek a doby, po kterou se uplatňuje*“.¹³⁴

Porušení povinností vyplývajících z konkurenční doložky obchodním zástupcem může znamenat, že zastoupený nebude nadále moci dokončit obchody, za které obchodnímu zástupci náleží zvláštní odměna, porušení konkurenční položky a znemožnění dokončení výše uvedených obchodů tak může v konečném důsledku způsobit, že po ukončení obchodního zastoupení nevznikne obchodnímu zástupci právo na zvláštní odměnu.¹³⁵

Ustanovení § 2518 odst. 2 OZ dává moderační právo soudu omezit konkurenční doložku, která omezuje obchodního zástupce více, než vyžaduje potřebná míra ochrany, tj. taková, která omezuje činnost obchodního zástupce po skončení obchodního zastoupení více, než odpovídá pravidlům poctivého obchodního styku.¹³⁶ Ustanovení § 2518 OZ upravující konkurenční doložku má dispozitivní povahu a dává tak smluvním stranám smlouvy o obchodním zastoupení se od tohoto ustanovení odchýlit.¹³⁷ Nově tak soud může konkurenční doložku omezit, nikoliv však prohlásit za neplatnou, jak tomu bylo v předchozí právní úpravě dle § 672a odst. 3 ObchZ.

¹³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 6. 2007, sp. zn. 32 Odo 407/2005.

¹³⁵ ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1640. ISBN 9788074786389.

¹³⁶ MAREK, Karel, In: ČÁP, Zdeněk; KOVAŘÍK, Zdeněk; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář – II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, str. 1760. ISBN 9788073574918

¹³⁷ Horáček, Vít. In: HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 930. ISBN 9788074002878.

Závěr

Předmětem této diplomové práce je smlouva o obchodním zastoupení, na základě které se obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě vyvíjet pro druhou stranu, tedy zastoupeného, činnost směřující k uzavření určitého druhu obchodů zastoupeným či k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet. Na druhou stranu se zastoupený zavazuje smlouvou o obchodním zastoupení za vyvíjenou činnost platit obchodnímu zástupci provizi.¹³⁸ Úpravu institutu obchodního zastoupení v občanském zákoníku považuji za velice přehlednou a dostatečně upravující celý mechanismus fungování obchodního zastoupení tak, aby vztah mezi smluvními stranami mohl plnit svůj účel, pro nějž zastoupený a obchodní zástupce smlouvu o obchodním zastoupení uzavírají. Stejně tak si myslím, že doplnění stylistických a systematických úprav a doplnění do úpravy institutu obchodního zastoupení v občanském zákoníku, oproti dřívější úpravě obsažené v § 652 až § 672a obchodního zákoníku lépe harmonizovalo úpravu institutu obchodního zastoupení v občanském zákoníku se Směrnicí.

Za velký klad současné právní úpravy smlouvy o obchodním zastoupení obsažené v § 2483 až v § 2520 OZ považuji její systematictější uspořádání, oproti předešlé právní úpravě obsažené v § 652 až § 672a ObchZ, ve které zřejmě nedopatřením, v důsledku novelizace zákonem č. 370/2000 Sb. byl vypuštěn název základní ustanovení, který měl uvozovat ustanovení § 652 ObchZ. Stejně tak se domnívám, že méně systematické uspořádání institutu obchodního zastoupení v obchodním zákoníku bylo způsobeno častými novelizacemi.

V nové právní úpravě obchodního zastoupení v občanském zákoníku tak po základním ustanovení § 2483 OZ, které obsahuje vymezení pojmu smlouvy o obchodním zastoupení, následuje ustanovení § 2484 OZ charakterizující nezpůsobilou osobu, tj. takovou, která nemůže být obchodním zástupcem právnické osoby. V ustanovení § 2485 OZ je charakterizováno rozhodné území, tj. takové území, na kterém obchodní zástupce má vyvíjet svoji činnost, která je předmětem smlouvy o obchodním zastoupení a dále v ustanovení § 2486 OZ je upravena nezpůsobilost

¹³⁸ § 2483 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

obchodního zástupce právně jednat jménem zastoupeného. Po výše uvedených úvodních ustanoveních následuje definice výhradního a nevýhradního obchodního zastoupení v § 2487 a § 2488 OZ. Dále v ustanoveních § 2489 až § 2498 OZ jsou stanoveny povinnosti obou smluvních stran, po nichž následují ustanovení § 2499 až § 2508 OZ týkající se institutu provize, ustanovení § 2509 až § 2513 OZ upravující trvání a výpověď obchodního zastoupení, ustanovení § 2514 až § 2517 OZ upravující zvláštní odměnu a ustanovení § 2518 OZ týkající se konkurenční doložky. Na závěr jsou v ustanovení § 2519 OZ stanovena zakázaná ujednání, od kterých se není možné odchýlit za žádných okolností a ty, od nichž není možné se odchýlit v neprospěch obchodního zástupce a § 2520 OZ upravující nepoužitelnost ustanovení o obchodním zastoupení.

Právní úprava obchodního zastoupení má především dispozitivní charakter, dává tak smluvním stranám dostatečný prostor odchýlit se od daných ustanovení a upravit tak vztah mezi sebou podle svých potřeb, což vnímám za velké pozitivum. Zároveň však zákonodárce v § 2519 OZ stanoví ustanovení, od kterých není možné se odchýlit za žádných okolností a ty, od kterých není možné se odchýlit v neprospěch obchodního zástupce. Současná právní úprava tak prostřednictvím výše uvedených ustanovení zabezpečuje řádné fungování spolupráce mezi obchodním zástupcem a zastoupeným a poskytuje obchodnímu zástupci dostatečnou ochranu, neboť ve vztahu zastoupeného a obchodního zástupce je bezpochyby on tou slabší stranou, neboť je velmi často vázán na osobu zastoupeného svojí existencí.

Stejně tak za klad současné právní úpravy považuji nahrazení pojmu právo na odškodnění, se kterým pracoval obchodní zákoník, pojmem zvláštní odměna, neb dle důvodové zprávy v daném případě se nejedná o odškodnění, ale o zvláštní odměnu za získané zákazníky nebo za rozvinutí obchodu s dosavadními zákazníky. Navíc pojem právo na náhradu škody a zvláštní odměnu se liší a uspokojení jednoho tak nenahrazuje uspokojení druhého, pokud tedy v konkrétním případě zastoupený způsobí protiprávně obchodnímu zástupci škodu, nemá na právo obchodního zástupce na náhradu škody vliv skutečnost, že od zastoupeného získal zvláštní odměnu.¹³⁹

Za další klad současné právní úpravy považuji lepší vymezení osob, které nemohou být v daném případě obchodním zástupcem. Nově tak nesmí být obchodním zástupcem

¹³⁹ Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). In: *Justice.cz* [oficiální server českého soudnictví]. Ministerstvo spravedlnosti, str. 518, [cit. 20. 5. 2015].

taková osoba, která může zavazovat osobu, se kterou má být předmětný obchod uzavřen, nikoliv tedy ten, kdo může zavazovat jakoukoli právnickou osobu, což vyplývalo z dřívější právní úpravy v obchodním zákoníku.¹⁴⁰

Pokud si smluvní strany ve smlouvě o obchodním zastoupení dohodnou, že obchodním zástupcem bude osoba, která dle § 2484 OZ jí být nemůže, nebude se k takovému ujednání přihlížet. Oproti dřívější právní úpravě v obchodním zákoníku tak došlo k výslovnému zakotvení, že v daném případě se k takovému ujednání nepřihlíží. Není již tedy potřeba přihlížet k obecným ustanovením občanského zákoníku o porušení povinností v zákoně vyjádřených.¹⁴¹

Níže si dovolím, z mého pohledu, popsat dílčí nedostatky současné právní úpravy institutu obchodního zastoupení v občanském zákoníku.

Při výhradním obchodním zastoupení dle § 2487 odst. 2 NOZ může zastoupený sám ve vymezeném území, tj. takovém na které se vztahuje výhradní zastoupení, uzavírat obchody, avšak z takto uzavřených obchodů vzniká obchodnímu zástupci právo na provizi, aniž by se o předmětný obchod jakkoliv přičinil.¹⁴² Podle mého názoru by bylo ve výše uvedeném případě mnohem spravedlivější, aby vzhledem k charakteru výhradního obchodního zastoupení bylo právo na provizi obchodnímu zástupci ponecháno, avšak ne v plné výši, ale ve výši snížené určené například zlomkem či případně procentem z výše provize, která by obchodnímu zástupci náležela v případech, kdy by předmětný obchod sjednal sám. Dispozitivní úprava ustanovení § 2487 odst. 2 OZ dává však stranám možnost se od daného ustanovení odchýlit a vyloučit tak povinnost platit provizi v případech, kdy byl předmětný obchod uzavřen bez přičinění obchodního zástupce.

Dále považuji za nedostatek současné právní úpravy použití termínu odměna v § 2508 OZ, byť se v daném případě zřejmě jedná o provizi. Dle výše zmíněného ustanovení nemá obchodní zástupce právo na odměnu a na ujednanou úhradu nákladů v případech, kdy byl činný pro obě strany a to buď jako obchodní zástupce či zprostředkovatel.¹⁴³

¹⁴⁰ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVORČÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1616. ISBN 9788074786389.

¹⁴¹ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2014, str. 883. ISBN 9788074002878.

¹⁴² § 2487 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

¹⁴³ § 2508 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Stejně tak považují za matoucí ustanovení § 2506 OZ upravující lhůtu pro předání výkazu o dlužné provizi, dle něhož takovýto výkaz musí být předán nejpozději poslední den měsíce následujícího po skončení čtvrtletí, ve kterém vznikl obchodnímu zástupci nárok na provizi¹⁴⁴, což je logické. Nicméně doslovné znění § 2506 odst. 1 OZ „*Zastoupený předá obchodnímu zástupci výkaz o dlužné provizi nejpozději poslední den měsíce následujícího po skončení čtvrtletí, ve kterém se provize stala splatnou*“¹⁴⁵, se dá vykládat i následujícím způsobem, který si dovoluji názorně demonstrovat na níže uvedeném případě. Pokud si zastoupený a obchodní zástupce mezi sebou nedomluví splatnost provize, bude se její splatnost řídit úpravou dle § 2505 OZ, tudíž provize pro obchodního zástupce za období leden až březen bude splatná nejpozději 30 dubna. Výše uvedené ustanovení § 2506 odst. 1 OZ by se pak mohlo vykládat způsobem, že ve výše uvedeném případě je zastoupený povinen předat obchodnímu zástupci výkaz o dlužné provizi nejpozději do 31. července, což je poslední den měsíce následující po čtvrtletí, kdy se provize stala splatnou. Obchodní zástupce by tak několik měsíců nevěděl, zda provize, která mu byla vyplacena, byla vyplacena ve správně výši. Výše uvedený způsob stanovení lhůty k předání výkazu o dlužné provizi by tak byl zcela v neprospěch obchodního zástupce a postrádá logiku, nicméně dle mého názoru se dá ustanovení § 2506 odst. 1 OZ vykládat i tímto způsobem, z tohoto důvodu se domnívám, že by bylo vhodnější pro předmětné ustanovení použít takovou formulaci, ze které by jasně vyplývalo, že výkaz o dlužné provizi je potřeba předat nejpozději poslední den měsíce následujícího po skončení čtvrtletí, ve kterém vznikl obchodnímu zástupci nárok na provizi, tj. konkrétně za období leden až březen musí být takovýto výkaz předán nejpozději k 30. dubnu.

Za další nedostatek současné právní úpravy považují úpravu práva na provizi v případech, kdy třetí osoba je povinna splnit své závazky až po uplynutí lhůty šest měsíců od doby uzavření obchodu mezi jím a zastoupeným, dle § 2504 odst. 2 OZ. V daném případě právo na provizi vzniká již samotným uzavřením obchodu a není tak vznik práva na provizi obchodního zástupce vázáno na vznik povinnosti některé ze stran smlouvy, tj. zastoupeného či třetí osoby, ani na faktické splnění. Pro obchodního zástupce je tak bezesporu výhodné vyvíjet svojí činnost k uzavírání dlouhodobých

¹⁴⁴ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 912. ISBN 9788074002878.

¹⁴⁵ § 2506 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

smluv, kdy třetí osoba bude plnit své závazky ze smlouvy až po uplynutí doby šesti měsíců či případně delší doby.¹⁴⁶ Mnohem spravedlivější by, dle mého názoru bylo, aby v daném případě, tj. při uzavření předmětného obchodu, náležela obchodnímu zástupci pouze částečná provize, obchodní zástupce by tak nebyl motivován k vyvíjení činnosti k uzavírání smluv se třetími osobami, kdy tato je povinna plnit až po lhůtě šesti měsíců od uzavření předmětné smlouvy či případně vyjmout ustanovení § 2504 odst. 2 OZ z režimu kogentních ustanovení a dát tak smluvním stranám možnost se od daného ustanovení odchýlit.

V případě, že obchodní zastoupení trvalo více než jeden rok a méně než pět let, vypočte se maximální výše zvláštní odměny dle § 2515 OZ z průměru odměn za celou dobu trvání obchodního zastoupení. V tomto případě je však úprava způsobu výpočtu v občanském zákoníku dle mého názoru nejednoznačná, neboť z ní zřetelně nevyplývá, že je potřeba pro výpočet zjistit průměrnou roční provizi, i když je to logické, neboť v daném případě se maximální výše zvláštní odměny vypočítává z průměrné roční provize za dobu trvání obchodního zastoupení.¹⁴⁷

Občanský zákoník neobsahuje definici termínu „obchod“, pokud však stávající úprava institutu obchodního zastoupení vychází, dle důvodové zprávy k občanskému zákoníku, z úpravy předešlé, konkrétně z § 652 odst. 1 ObchZ, lze rozdělit činnost obchodního zástupce rozdělit na obecnou formu, kterou je vyhledávání zájemců o uzavření smlouvy se zastoupeným, a to druhů obchodů vymezených ve smlouvě o obchodním zastoupení mezi jím a zastoupeným. Druhou formou je pak přímé jednání obchodního zástupce, které spočívá v uzavírání konkrétně stanovených smluv za zastoupeného. Lze tak dovodit, že pod pojmem obchody jsou v nové právní úpravě myšleny smlouvy, resp. uzavírání smluv za zastoupeného.¹⁴⁸ Co je myšleno pod pojmem obchod je možné tedy dovodit, nicméně se domnívám, že by bylo vhodné, aby tento termín občanský zákoník definoval.

Při vypracování této diplomové práce jsem nepřišla na rozpory ve zdrojích, jež jsme k vypracování použila, vyjma jednoho případu výpovědi výhradního obchodního zastoupení, který si dovolím níže podrobněji popsat.

¹⁴⁶ RABAN, Přemysl. In: BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, str. 415. ISBN 9788074003370.

¹⁴⁷ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 924. ISBN 9788074002878.

¹⁴⁸ Tamtéž str. 880.

Pokud si smluvní strany mezi sebou sjednají smlouvu o výhradním obchodním zastoupení, mohou dle § 2512 OZ jí vypovědět v případech, kdy objem obchodů v posledních dvanácti měsících nedosáhl objemu obchodů, které si mezi sebou ujednaly smluvní strany. Pokud by smlouva o obchodním zastoupení neobsahovala stanovení objemu obchodů, bude rozhodovat v tomto případě objem přiměřený odbytovým možnostem, tzn. objem výrobků či služeb pro konkrétní trh, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení s přihlédnutím k situaci na trhu a tržnímu postavení obou smluvních stran.¹⁴⁹ Domnívám se, že tato možnost výpovědi se vztahuje pouze pro výhradní obchodní zastoupení uzavřené na dobu určitou, byť prof. JUDr. P. Raban, CSc.¹⁵⁰ tuto možnost přiznává i výhradnímu zastoupení na dobu neurčitou. Naopak JUDr. Ing. P. Horák, Ph.D. v komentáři k občanskému zákoníku¹⁵¹ zmiňuje, že tato varianta připadá v úvahu u výhradního obchodního zastoupení na dobu určitou, s čímž se zcela ztotožňuji, neboť pokud by bylo možné vypovědět výhradní obchodní zastoupení na dobu neurčitou nejdříve po roce, vedlo by to dle mého názoru k tomu, že možnost uzavřít smlouvu o obchodním zastoupení na dobu neurčitou by využívalo jen malé procento podnikatelů, neb by to pro ně nebylo výhodné, zejména v situacích, kdy se smluvní strany natolik neznají, aby spolu uzavřeli smlouvu na dobu delší než rok a pro začátek spolupráce by tak uzavírali smlouvu o výhradním obchodním zastoupení na dobu určitou s kratším trváním např. čtyři měsíce. Navíc z logicky věci vyplývá, dle mého názoru, že tento způsob výpovědi je dán pro výhradní zastoupení na dobu určitou neboť takovýto vztah mezi zastoupeným a obchodním zástupcem končí uplynutím doby, na který byl sjednán. Cílem zákonodárce tak, dle mého názoru, tak bylo v daném případě poskytnout oběma smluvním stranám možnost vypovědět výhradní zastoupení uzavřené na delší dobu v případech, kdy je zřejmé, že díky nedostatku objemu sjednaných obchodů výše uvedený vztah smluvních stran neplní svojí funkci, pro kterou byl sjednán. Tento způsob výpovědi výhradního obchodního zastoupení na dobu určitou mi přijde velmi praktický zejména v situacích, kdy výhradní zastoupení mezi smluvními

¹⁴⁹ Horáček, Vít. In: ŠVESTKA, Jiří; DVORÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, str. 1636. ISBN 9788074786389.

¹⁵⁰ RABAN, Přemysl. In: RABAN, Přemysl. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2013, str. 314-315. ISBN 9788087713105. "V obou případech, tj. jak v případě vztahu na dobu neurčitou tak na dobu určitou, je možno vypovědět obchodní zastoupení výhradní, jestliže nedosáhl objem obchodů v posledních 12 měsících objemu předpokládaného smlouvou nebo přiměřeného odbytovým možnostem".

¹⁵¹ HORÁK, Pavel. In: HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: závazkové právo: zvláštní část (§ 2055-3014) : komentář*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2014, str. 919. ISBN 9788074002878.

stranami bylo sjednáno na dobu například čtyř let a po dvou letech trvání zastoupení se ukáže, že není reálné splnit objem obchodů sjednaných ve smlouvě o obchodním zastoupení, například z důvodu ekonomické krize. Nadto výhradní obchodní zastoupení na dobu neurčitou lze vypovědět ve lhůtách a za podmínek dle § 2510 OZ. Právní úprava výhradního obchodního zastoupení v občanském zákoníku neobsahuje žádné ustanovení, ze kterého by vyplývalo, že nelze výhradní obchodní zastoupení na dobu neurčitou vypovědět kdykoliv, ale až po roce jeho trvání.

Seznam použitých zkratek

OZ – zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

ObchZ – zákon č.513/1991 Sb., obchodní zákoník

Směrnice - SMĚRNICE RADY 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

BEJČEK, Josef, Karel ELIÁŠ a Přemysl RABAN. *Kurs obchodního práva: obchodní závazky*. 5. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010, 542 s. ISBN 9788074003370.

FALDYNA, František; POKORNÁ, Jarmila; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní právo: Meritum*. Praha: ASPI, 2005, 1345 s. ISBN 8086395901.

HURYCHOVÁ, Klára (ed.). *Postavení podnikatele v závazkověprávních vztazích*. Vyd. 1. Praha: VŠEHRD, 2014, 321 s. ISBN 9788085305494.

NOVOTNÝ, Petr. *Nový občanský zákoník.: Smluvní právo*. 1. vyd. Praha: Grada, 2014, 230 s. Právo pro každého (Grada). ISBN 9788024751641.

PLÍVA, Stanislav. *Obchodní závazkové vztahy*. 1. vyd. Praha: ASPI a. s., 2006, 333 s. ISBN 8073572028.

RABAN, Přemysl. *Občanské právo hmotné: relativní majetková práva*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2014, 528 s. ISBN 9788087713105.

RABAN, Přemysl et al. *Občanské právo hmotné. Závazkové právo*. Brno: Václav Klemm - Vydavatelství a nakladatelství, 2013, 476 s. ISBN 9788087713105.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav, Eva KABELKOVÁ a Martin VYCHOPEŇ. *Vzory smluv, petitů a zakládacích listin dle nového občanského zákoníku: obchodní závazky*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2014, 746 s., ISBN 9788074002816.

SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a Jana SVEJKOVSKÁ. *Nový občanský zákoník: srovnání nové a současné úpravy občanského práva*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 792 s. ISBN 9788074004230.

Komentáře

ČÁP, Zdeněk; KOVAŘÍK, Zdeněk; POKORNÁ, Jarmila a kol. *Obchodní zákoník: komentář – II. díl*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009, 1927 s. ISBN 9788073574918.

HULMÁK, Milan a kol. *Občanský zákoník VI: Závazkové právo – Zvláštní část (§ 2055-3014)*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014, 2080 s. ISBN 9788074002878.

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: 5. díl*. 1. vyd. Praha: Linde, 1999, 687 s. ISBN 8072011758.

ŠTENGLOVÁ, Ivana; PLÍVA, Stanislav; TOMSA, Miloš a kol. *Obchodní zákoník: komentář*. 13. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010, 1469 s. ISBN 9788074003547.

ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek I (§ 1 až 654)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1677 s. ISBN 9788074783708.

ŠVESTKA, Jiří; DVOŘÁK, Jan; FIALA, Josef a kol. *Občanský zákoník: komentář – Svazek V (§ 1721 až 2520)*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014, 1700 s. ISBN 9788074786389.

Odborné články

RABAN, Přemysl. Obchodní zastoupení. *Právní rozhledy*. 2003, roč. 11, č. 1, s. 15-22, ISSN 1210-6410.

Marek, K. Smlouva o zprostředkování a smlouva o obchodním zastoupení. *Právní rádce*, č. 11/2005, s. 49 – 58, ISSN 1210-4817.

Judikatura Nejvyššího soudu České republiky

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13. 6. 2007, sp. zn. 32 Odo 407/2005. Dostupné z:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/65E1FEAB540F5702C1257A4E00671D16?openDocument&Highlight=0,

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. 23 Cdo 3859/2009. Dostupné z:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/D8F43A9C556A6986C1257A4E0068E6AC?openDocument&Highlight=0,

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2009, sp. zn. 23 Cdo 508/2009. Dostupné z:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3419C8DCEFA9609FC1257A4E00657B87?openDocument&Highlight=0,

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 12. 7. 2006, sp. zn. 32 Odo 659/2005. Dostupné z:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3BE7D873827FE08BC1257A4E006578C9?openDocument&Highlight=0,

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 21. 6. 2007, sp. zn. 20 Cdo 2800/2006. Dostupné z:
http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/9370326885FC534EC1257A4E006986F5?openDocument&Highlight=0,

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 32 Cdo 3256/2007. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/51ECFCEB3929DB44C1257A4E0067346D?openDocument&Highlight=0,.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 4. 2008, sp. zn. 32 Odo 1001/2006. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/138775B19B92BFB4C1257A4E0068F86D?openDocument&Highlight=0,.

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 4. 8. 2009, sp. zn. 23 Cdo 2093/2009. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/41F759D671AEF691C1257A4E006690A2?openDocument&Highlight=0,.

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. 32 Cdo 3359/2011. Dostupné z:

http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/A0F3C96577232DABC1257A4E00670313?openDocument&Highlight=0,.

Judikatura Soudního dvora Evropské Unie

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 30. dubna 1998. Barbara Bellone proti Yokohama SpA. Věc C-215/97. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61997CJ0215,>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (pátého senátu) ze dne 3. března 2003. Francesca Caprini proti Conservatore Camera di Commercio, Industria, Artigianato e Agricoltura (CCIAA). Věc C-485/01. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1426494613506&uri=CELEX:62001CJ0485,>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 10. února 2004. Mavrona & Sia OE proti Delta Etaireia Symmetochon AE. Věc C-85/03. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/showPdf.jsf?text=&docid=48973&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=528468,>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (pátého senátu) ze dne 12. prosince 1996. Georgios Kontogeorgas proti Kartonpak AE. Věc C-104/95. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:61995CJ0104,>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 13. července 2000. Centrosteel Srl proti Adipol GmbH. Věc C-456/98. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1426436966873&uri=CELEX:61998CJ0456,>.

Rozsudek Soudního dvora Evropské unie (prvního senátu) ze dne 26. března 2009. Turgay Semen proti Deutsche Tamoil GmbH. Věc C-348/07. Dostupné z: <http://curia.europa.eu/juris/celex.jsf?celex=62007CJ0348&lang1=en&type=TEXT&ancre=,>.

Elektronické zdroje

Důvodová zpráva k NOZ (konsolidovaná verze). In: *Justice.cz* [oficiální server českého soudnictví]. Ministerstvo spravedlnosti, [cit. 20. 5. 2015].

Dostupné z: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/Duvodova-zprava-NOZ-konsolidovana-verze.pdf>.

Směrnice Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986 o koordinaci právní úpravy členských států týkající se nezávislých obchodních zástupců. In: *EUR-Lex* [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie, [cit. 25. 5. 2015].

Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:31986L0653>.

Právní předpisy

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Zákon 40/1964 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový občanský zákoník).

Abstrakt

Předmětem této diplomové práce je smlouva o obchodním zastoupení, která je upravena v § 2483 - § 2520 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, v platném znění, díky které mají podnikatelé možnost nejen získat nové zákazníky, ale i rozšířit obecně povědomí o svém zboží či službách. Na základě smlouvy o obchodním zastoupení se totiž obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě vyvíjet pro druhou stranu, tedy zastoupeného, činnost směřující k uzavření určitého druhu obchodů zastoupeným či k ujednání obchodů jménem zastoupeného a na jeho účet. Na druhou stranu se zastoupený zavazuje smlouvou o obchodním zastoupení za vyvíjenou činnost platit obchodnímu zástupci provizi. Smlouva o obchodním zastoupení tak dává podnikateli možnost využít třetí osobu, která na rozdíl od zaměstnance je samostatná, na druhou stranu však s podnikatelem spolupracuje a jedná v jeho zájmu. Cílem této diplomové práce je přehledný rozbor a popis smlouvy o obchodním zastoupení z pohledu aktuální právní úpravy obsažené v občanském zákoníku, jehož přijetí přineslo do institutu obchodního zastoupení, oproti předchozí úpravě obchodního zastoupení v § 652 až § 672a zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění, zejména doplnění stylistických a systematických úprav a upřesnění, jejímž cílem je dosažení plné harmonizace se směrnicí Rady 86/653/EHS ze dne 18. prosince 1986, o koordinaci právní úpravy členských států týkajících se nezávislých obchodních zástupců.

Diplomová práce je rozdělena do sedmi kapitol, kdy na úvod je rozebrána obecná charakteristika smlouvy o obchodním zastoupení a její podstatné náležitosti, včetně charakteristiky rozhodného území a povaha právní úpravy, týkající se obchodního zastoupení. Druhá kapitola této práce je věnována oběma formám obchodního zastoupení, které z hlediska teritoria rozlišuje občanský zákoník, tj. výhradní obchodní zastoupení a nevýhradní obchodní zastoupení. Třetí kapitola této práce je věnována právům a povinnostem obou smluvních stran smlouvy o obchodním zastoupení, kterými jsou zastoupený a obchodní zástupce. Čtvrtá kapitola je věnována institutu provize, jakožto finanční odměny obchodního zástupce za činnost, kterou vykonal pro zastoupeného. V páté kapitole je rozebráno uzavření smlouvy o obchodním zastoupení na dobu určitou a neurčitou, včetně přeměny smlouvy uzavřené na dobu určitou na smlouvu o obchodním zastoupení na dobu neurčitou. Dále je v této kapitole

popsána a analyzována výpověď obchodního zastoupení, délka výpovědní lhůty a problematika výpovědi v případech nedostatečného objemu obchodů při sjednání výhradního obchodního zastoupení a výpovědi obchodního zastoupení bez výpovědní doby v případech porušení exkluzivity, jak obchodním zástupcem tak i zastoupeným. Šestá kapitola je věnována zvláštní odměně, jakožto kompenzace po skončení obchodního zastoupení zato, že obchodní zástupce za trvání obchodního zastoupení získal pro zastoupeného nové zákazníky či podstatně rozvinul obchod se stávajícími a po skončení obchodního zastoupení za ně již provizi nedostane. Poslední kapitola této diplomové práce je věnována institutu konkurenční doložky, zejména podmínkami její platnosti. V závěru jsou shrnuty poznatky, ke kterým jsem při zpracování zvoleného tématu dospěla, včetně zhodnocení stávající právní úpravy institutu obchodního zastoupení v občanském zákoníku a návrhů dílčích změn v předmětné úpravě.

Klíčová slova

Obchodní zástupce

Obchodní zastoupení

Smlouva o obchodním zastoupení

Výhradní obchodní zastoupení

Nevýhradní obchodní zastoupení

Abstract

Commercial Agency Contract

The subject of this thesis is the commercial agency contract, as regulated by Sections 2483 to 2520 of Act No 89/2012, the Civil Code, as amended, giving businesses the opportunity not only to net new customers, but also to raise general awareness of their merchandise or services. Under a commercial agency contract, a commercial agent – as an independent business entity – undertakes to engage long term in activities for the other party (the principal) aimed at the sealing of a certain type of deal by the principal or at negotiating deals in the name and on behalf of the principal.

Under a commercial agency contract, the principal, for its part, agrees to pay the commercial agent commission for the activities carried out. Against this background, a commercial agency contract gives a business the opportunity to make use of a third party who, unlike an employee, is autonomous yet works with the business and acts in its interests. This thesis intends to deliver a lucid analysis and description of a commercial agency contract from the perspective of current legislation set out in the Civil Code, the enactment of which endowed the concept of commercial agency (compared to the previous provisions on commercial agency set out in Sections 652 to 672a of Act No 513/1991, the Commercial Code, as amended) in particular with the addition of stylistic and systematic modifications and clarifications in order to achieve full harmonisation with Council Directive 86/653/EEC of 18 December 1986 on the coordination of the laws of the Member States relating to self-employed commercial agents.

The thesis is broken down into seven chapters. It starts by determining the general characteristics of a commercial agency contract and its fundamental particulars, including the features of the relevant territory and the nature of commercial agency legislation. The second chapter discusses both forms of commercial agency distinguished by the Civil Code on the basis of territory, i.e. exclusive and non-exclusive commercial agency. The third chapter dwells on the rights and obligations of both parties to a commercial agency contract, namely the principal and the commercial agent. The fourth chapter is given over to the concept of commission as the commercial agent's financial remuneration for activities carried out on behalf of the principal. The fifth chapter analyses the execution of a commercial agency contract for a definite or indefinite period, including the conversion of a contract concluded for a definite period into a commercial agency contract for an indefinite period. This chapter also describes and analyses notice of termination of commercial agency, the duration of the notice period, notice-related issues in those cases where the sales volume stemming from an agreement on exclusive commercial agency has been insufficient, and notice of termination of commercial agency served with immediate effect in those cases where exclusivity is breached by either the commercial agent or the principal. The sixth chapter centres on special remuneration as compensation upon termination of commercial agency for the fact that the commercial agent, over the duration of

commercial agency, has recruited new customers for the principal or substantially developed sales with existing customers and, following termination of commercial agency, will no longer receive commission for them. The final chapter of this thesis discusses the concept of the competition clause, especially those conditions in which it can be applied. I close by summing up the observations I made in the processing of this theme, including an evaluation of existing legislation on commercial agency in the Civil Code and proposals of incremental changes to the relevant provisions.

Keywords

Commercial agent

Commercial agency

Commercial agency contract

Exclusive commercial agency

Non-exclusive commercial agency